

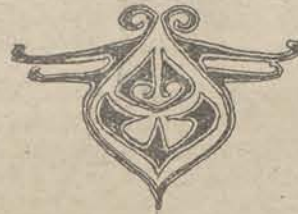
HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opggericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen
21 Maart 1900.

"Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	4.—
Afzonderlijke nummers.	0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel.	f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels	0.09
" " " 1000 "	0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd aan de Redactie-Commissie, en gezonden aan de Presidente, 7a Heeregracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij "HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG", NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofdoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populair kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verteenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 (of f 5.— 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50)

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in éénus schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Stuurlii in den Vreemde. — De Chineezen politiek. — Oost-Indische Berichten. — West-Indische Berichten. — De Chineesche bevolking van Medan (vervolgen lot). — Van Vreemde Koloniën. — Inhoud van Tijdschriften. — Feuilleton.

Mededeelingen.

Van Bocatan.

De Sint Nicolaas-étalage in Plaats 9 is sedert een paar dagen geveel. Er is veel moois te zien, allerlei groote en kleine, kostbare en eenvoudige voorwerpen, bijzonder geschikt voor feestgeschenken.

Tal een bezoek aan deze interessante uitstalling behoeven leden en belangstellenden zeker niet meer uitgenoodigd te worden.

Stuurlii in den vreemde.

In de Straits-Budget van den 4en October II. troffen wij onder het hoofd „Dutch possessions” het volgende aan:

„De positie der Nederlanden met betrekking tot hunne bezittingen in Oost-Indië is er een, die de bezorgdheid wekt van Groot-Brittanje en alle andere vrienden van het hollandsche volk. Wat een ware goudmijn moest zijn gebleken voor het hollandsche volk, is slechts een goudmijn gebleken voor ambtenaren, enkele kooplieden, vele planters en mijnbouwondernemers, sommige scheepvaart-maatschappijen, en een of twee leveranciers, maar het hollandsche volk als volk heeft zoo goed als niets uit zijn Oost-Indië gemaakt. Bovendien is wat voordeel het bestuur over deze kolonie ook moge hebben gebracht alwéér uitgegeven in den eindeloozen krijg tegen onze oude bondgenooten en vrienden, de Atjehers, en aan expeditiën tegen ongehoorzame hoofden zoals die, welke nu nauwelijks op Bali is beëindigd. De Britten gaven Java aan de Hollanders terug in een zeer bevredigenden toestand, een ware plantage van het eene einde tot het andere, met den meest vruchtbaren bodem ter wereld en een landstelsel, waarin zij geen reden hebben gezien verandering te brengen.

Sumatra was bij verre na niet zoo vergevorderd: in werkelijkheid werd de beschaving op dat groote eiland slechts vertegenwoordigd door enkele kuststations, die daar door Jan Compagnie waren gevestigd. Wat

van Sumatra te maken viel was den Britten bekend, en alles was gereed om het te maken tot wat het geworden is en wordt. Maar de Britten bezaten wat de Hollanders schijnbaar nimmer zochten — de onveranderlijke vriendschap en bondgenootschap met het Atjehsche volk. In het verdrag met de Hollanders gesloten, waarbij Sumatra van ons op hen overging, was bedongen dat de Atjehers vrij en onafhankelijk zouden blijven, zooals zij te voren geweest waren. De heer Gladstone stond, jaren daarna, toe dat die voorwaarde van de lei werd geveegd, en als zoovele uitvoeiselen van de impulsie van den besten financier en den slechtsten staatsman, dien Groot-Brittanje ooit bezat, is deze intrekking hier voor de Hollanders een valstrik, een misleiding gebleken en voor de peperplanters en handelaars in deze streken een struikelblok. Dat de tijd zal komen, wanneer de Hollanders zullen hebben te vechten voor hunne oostindische bezittingen of die zullen moeten overgeven, is zoo zeker als dat de zon morgen opgaat, en dat zij aan den strijd de voorkeur zullen geven boven een eenvoudige overgave is even zeker. Zij moeten dus zorgen hun huis, zoo spoedig als mogelijk is, in orde te brengen; hunne marine versterken als ze maar eenigszins kunnen; vrede maken met de Atjehers en ook vriendschap sluiten met dit krijgshaftige en nuttige volk, en op alle mogelijke manieren geld sparen.”

Een merkwaardig stuk, waarin hier en daar de plank misgeslagen wordt, zoo o. a. waar het Straitsblad meent, dat het nederlandsche volk geen voordeel zou hebben getrokken uit zijne oostindische bezittingen — zijn spoorwegen gebouwd, zijn staatsschuld voor een niet onbelangrijk deel gedelgd uit de uitkomsten van het cultuurstelsel op Java spreken eene gansch andere taal. En het was ook niet het nederlandsche volk, dat den eindeloozen Atjehkrijg bekostigde, maar het indische budget bracht de daartoe benodigde reuzensommen op. Ook valt op de zoo gunstige voorstelling van den toestand van Java op het oogenblik der teruggave aan den nederlandschen soeverein wel wat af te dingen — de particuliere landerijen, waarmee we in onze maag zitten, maakten een deel uit der toenmalige overdracht, waaraan trouwens vóór Sir Stamford Raffles ook het hollandsch-fransch regime van Maarschalk Daendels schuld droeg — en met de financiën der „plantage van het eene einde van het eiland tot het andere” was het treurig gesteld — dit alles zonder af te dingen op het feit dat sir Raffles zeker een der beste bestuurders is geweest, die Java tot dien tijd heeft gekend.

Merkwaardig noemen wij het stuk, omdat het in zijne conclusiën werkelijk goede raadgevingen bevat, merkwaardig ook, ten aanzien van eene der raadgevingen om de zijde, vanwaar die kwam, zoodat mocht zij in ernst gemeend zijn mogelijk meer steun zou te verwachten wezen, dan tot nu toe werd onderzonden.

De Atjehkanker dagteekent niet van de laatste dertig jaren; men sla er de geschiedboeken op na en zie hoe de Atjehsche zeeroovers voortdurend onze nederzettingen ter Westkust van Sumatra belaagden, verzekerd van straffeloosheid door een verdrag, dat

Nederland de handen bond, dat anders zeker veel eerder een einde zou hebben gemaakt aan een staat van zaken, die overal elders in den archipel met kracht bedwongen, hier rustig kon voortduren.

De onmacht, waartoe Nederland gedoemd werd, kon niet nalaten indruk te maken op den Atjeh, die in den Engelschman den beschermer zag voor zijn teugelloos bedrijf, en toen de engelsche regering de handen van hem aftrok, in de engelsche nederzettingen aan de Straat van Malakka weder belanghebbende vrienden vond, die hem trots het officieel verbod op den uitvoer van wapens en munitie naar den overval tegen het voor de peper geinde goede geld aan de middelen hielpen om den strijd tegen het Nederlandsch gezag voort te zetten. Hielp en nóg helpt, want nog in zijn jongsten Atjeh-brief maakt de correspondent van de Nieuwe Courant melding van een heele kongsie van atjehsche peperplanters en handelaars, die ter Westkust van Atjeh den invoer van wapens en munitie bezorgden, die hun penangsche geddegeerde, Toekoe Raja van Tripa, tusschen andere handelsgoederen verborgen hun toezond.

De Atjeh-oorlog duurt lang, veel te lang, zoo tengevolge van onze eigen misslagen en weifelingen, als door de nabuurschap van Penang, dat tengevolge van den Atjeh-oorlog en zoolang als deze duurt een mes in handen heeft, dat aan twee kanten snijdt. Genoemde correspondent wijst er op, waarom de Atjeh zijn peper niet naar Sabang maar naar Penang zendt. Daar krijgt hij geld voor zijn waar, maar hier kan hij tevens oorlogstuig voor zijn geld koopen, en tengevolge van de vlag, die de lading dekt, waaronder dit oorlogstuig wordt binnengesmokkeld, zeker zijn, dat de ontdekking zoo goed als uitgesloten is, omdat onzerzijds aan engelschen handel en scheepvaart op Atjeh zoo min mogelijk moeilijkheden in den weg zullen worden gelegd.

„Sluit vrede, vriendschap met de Atjehers,” schrijft het Straitsblad.

Een der factoren om daartoe te geraken, een zeer gewichtige, ligt buiten ons bereik ten ware de publieke opinie in de engelsche nederzettingen aan de Straat van Malakka zich eindelijk gaat verzetten tegen het feit dat enkelen daar niet schromen om, tegen het bestuur en zijne voorschriften in, ter wille van eigen gewin de engelsche vlag te misbruiken en onder hare bescherming zich tot smokkelaars te verlagen, aan wie voor een groot deel de schuld moet worden geweten dat op Sumatra's Noordkust zooveel bloed noodeloos werd gestort.

Mocht men in de nederzettingen aan de Straat van Malakka tot de overtuiging komen, dat een vreedzaam zich ontwikkelend Noord-Sumatra en, voor Penang en voor Singapore meer voor de toekomst belooft, dan het luttel tijdelijk gewin voor enkelen, die er belang bij hebben dat de toestand van wanorde voortduurt, dan zouden waarschijnlijk ook onzerzijds krachtiger maatregelen kunnen worden getroffen, in overleg met de engelsche regering, om aan den smokkelhandel in wapens en oorlogstuig paal en perk te stellen.

De geschiedenis is er om te bewijzen hoe goede

nabuurschap — niet alleen in woorden maar ook in daden — beiden ten goede komt, en Singapore kan uit de geschiedenis zijner opkomst het voorbeeld halen, hoe Nederland het niet bij woorden liet.

E. de Waal schreef in zijne Nieuwe Reeks Aanteekeningen op Onze Indische Financiën Dl. III. blz. 30 het volgende over het zeerooversbedrijf in den archipel:

„Om de noord, bij onze burenen, scheen 't bedrijf in 't begin van ons tijdvak te herleven. De handel te Singapore klaagde al bitterder over de onverschilligheid der Britsche oorlogsschepen jegens den toenemenden zeeroof van Maleijers en Chineezers nabij, tot zelfs in, die haven. Etljke leaders der Singapore Free Press in 1852 en 53 kenschetsten die werkeloosheid als vernederend tegenover den ijver der onze. (Zie b.v. 29 April 1853). Een daarvan gaf aan de Britsche kooplieden den raad om, vermijts de regeering tegen de roovers onmachtig bleek, hulp te verzoeken aan den gouverneur generaal van Nederlandsch Indië; zijn kruisers toch hadden zoo uitstekend getoond het gespuis aan te durven; zond hij ze maar even buiten Riouw noordwaarts, Singapore zou weer veilig zijn. (Dit was trouwens niet de eerste maal dat Engelsche bladen aan 't streven onzer marine tegen den zeeroof hulde brachten. Zie ettelijke opstellen van den „Moniteur des Indes“).

Wie had er belang bij dat Nederland zoo goed de politie in zijne wateren handhaafde, zoo niet Singapore, dat langzamerhand nagenoeg den ganschen inlandschen producten-handel van de omringende eilanden aan zich trekken kon, toen de groote vloot van inlandsche vaartuigen ongehinderd de reis naar het Leeuwen-eiland kon ondernemen?

En zooals toen Nederlands goede zeepolitie aan de opkomst van Singapore ten goede kwam, zou nu wellicht een verscherpt toezicht op den uitvoer naar Atjeh en op de nakoming der officieele bepalingen een einde kunnen maken aan een, voor de britsche vlag weinig eerenden smokkelhandel.

Maar mocht het eenmaal daartoe komen, dan is voor Nederland en het bestuur in Nederlandsch-Indië daarmee nog niet alles gezegd.

Ook wij begingen onze fouten, te veel om die hier weer op te noemen, die aan het verzet in Atjeh steeds nieuw voedsel gaven, steeds de hoop daar levendig hielden, dat weer het oude leventje van weleer in eere zou worden hersteld.

Atjeh is bij de besprekingen over de Indische Begroting in de Tweede Kamer niet vergeten, en geruststellend eenigszins klonk de toezegging van den minister van een overleg betreffende de tegenwoordige sterkte der bezettingstroepen met den gouverneur-generaal.

Pacificeren stelt een tweeledigen eisch, het breken van het verzet, en bescherming en waarborgen voor zijne ontwikkeling aan het, in onderwerping gekomen deel der bevolking.

Men heeft zich op Atjeh dien eersten eisch in hoofdzaak alleen voor oogen gesteld, en daarmee veel bereikt doch ook telkenmale weer veel doen verloren gaan.

Dat nu eindelijk ook die tweede eisch tot zijn recht kome. Hoe wij ons zulks voorstellen hopen wij in een onzer eerstvolgende nummers mede te deelen.

De Chineezers-politiek.

In Ons Volksbestaan, orgaan van de groep Ned.-Indië van het Alg. Nederl. Verbond, is een zeer opmerkelijk artikel opgenomen over „Onze Chineezers-politiek“, geteekend Sz.

In dit opstel, waaraan door de pers ruimschoots belangstelling is gewaard, wordt een onderwerp behandeld, dat zeker de aandacht verdient. Wij kunnen het tot onzen spijt, niet in zijn geheel overnemen en bepalen ons daarom slechts tot de slotsom, waartoe de schrijver komt.

„Welke weg moet nu bewandeld worden in zake Chineezers-politiek? Hierbij zal rekening gehouden moeten worden ook met de eischen van Nederlandsch buitenlandsche staatskunde, waarom deze aangelegenheid in deze kolonie niet geheel afgedaan kan worden. Maar overigens zullen, als van zelf spreekt, bestaande toestanden en belangen niet uit 't oog verloren mogen worden.

Met inachtneming hiervan moet ten aanzien van de hier geboren Chineezers er naar gestreefd, dat hun duidelijk wordt, hoe zij niet langer beschouwd worden als vreemde delingen, als uitgestooten, maar als landskinderen, wier belangen behartigd worden evenzeer als die der andere klassen van bevolking; zooveel als de belangen der andere klassen — ook met alle andere belangen moet zulks 't geval zijn — en de algemeene staatskunde het toelaten.

Om hiertoe te geraken schijnt, onder meer, 't volgende in de eerste plaats noodig te zijn.

Voor de Chineezers, die niet opgaan in de Inland-

sche bevolking, moet de weg tot verkrijging van gelijkstelling met Europeanen openstaan, wat trouwens reeds nu 't geval is. Dat daarvoor eenige voorwaarden bedongen worden, kan slechts een prikkel zijn zich op te werken tot 't algemeene beschavingspeil van den Europeaan (al worden zulke eischen aan de Europeanen zelf niet gesteld; velen hunner blijven dan ook daar beneden;) en is in zoover heilzaam. De belangen onzer nationaliteit mogen hierbij niet uit 't oog verloren worden en de eisch van voldoende kennis van de Nederlandsche Taal moet men niet laten vallen. Eer zou hieraan eenige meerdere strengheid op haar plaats zijn. Overigens zou waarschijnlijk de omslag bij de behandeling der verzoeken tot verkrijging van gelijkstelling met Europeanen verminderd kunnen worden. Zoo zou de overeenstemming met den Raad van Indië voor elk van dergelijke gevallen afgeschaft kunnen worden, ware het niet, dat daartoe wijziging van het Regeerings Reglement (109 laatste lid) noodig is.

De overigen worden met Inlander gelijkgesteld, voorloopig met uitzondering ten aanzien van 't agrarische recht (tot tijd en wijle er een voor alle klassen gelijk agrarisch recht is).

Een ander middel om de Chineezers te doen gevoelen, dat ook om hun belangen gedacht wordt, dat dus ook zij inderdaad als landskinderen beschouwd worden, is: behartiging van 't onderwijs onder de Chineezers — een onderwerp dat thans onder hen (evenzeer als onder de Inlanders), de algemeene aandacht trekt.

Slechts door toevallige omstandigheden kregen te Batavia en te Bandoeng (zoo niet op andere plaatsen) de pogingen door de Chineezers zelf in 't werk gesteld om in 't onderwijs hunner kinderen te voorzien, een Engelsche richting. Door hen zelf is reeds ingezien dat het voor de praktijk beter is dat hun kinderen zich in 't Nederlandsch bekwamen.

Intusschen is 't vraagstuk van 't Chineesch onderwijs sedert in een andere phase gekomen. Een Chineesch inspecteur van onderwijs heeft de scholen alhier bezocht en ziehier wat daaromtrent in Het Nieuws van den Dag van 21 Juli j.l. te lezen staat:

„Sedert eenige dagen heeft te Semarang eene belangrijke vergadering van invloedrijke Chineezers plaats.

„Sinds Zondag beraadslagen in het gebouw der onlangs door ons beschreven Chineesche school de afgevaardigden van de verschillende Tiong Hwa Hwee Kwan-vereeningen over eene algemeene organisatie van het Chineesche onderwijs in Indië. In die vergadering zijn vertegenwoordigd de vereeningen van Batavia, Tana-Abang, Passer Bahroe, Serang, Buitenzorg, Cheribon, Palembang, Pekalongan, Semarang, Magelang, Solo, Ngawi, Kediri, Djombang, Toeloeng-Agoeng, Blitar, Bondowoso, Batang, Poerbolinggo, en Soerabaja. Buitendien werden brieven van adhaesie ontvangen van de vereeningen te Modjokerto, Tegal, Malang, Indramajoe, Probolinggo, Pasoeroean, en Boemi-Ajoe.

„Na eene breedvoerige discussie is in deze vergadering besloten tot de stichting van eene federatie der Chineesche T. H. K. vereeningen onder den naam: Tiang-Awa-Tjong-Hoi, welke naam 't best te vertalen is met: „Algemeen Chineesch Verbond“.

„De zetel van dit verbond, voor dit jaar te Semarang gevestigd, zal, naar De Loc. meldt, telken jare worden verlegd naar een andere plaats; ook de jaarvergaderingen, feitelijk dus een congres van afgevaardigden der Chineesche onderwijsvereeningen, zullen telkens in eene andere stad worden belegd.

„Hoofddoel van het Verbond is: éénvormigheid van het Chineesche onderricht in Ned. Indië en om dit hoofddoel te bereiken, zal het verbond een Chineesch inspecteur van onderwijs uit Peking engageeren. Deze inspecteur zal bezoldigd worden door de aangesloten vereeningen, waartoe elk dezer zal bijdragen naar gelang van het in de school werkzame aantal onderwijzers.

„De inspecteur zal voortdurend de scholen bezoeken en maandelijks een rapport indienen bij het hoofdbestuur van het Verbond.

„Reeds is tot de onderkoning van Canton het verzoek gericht, een Pekingschen paedagoog die het Mandarijn Chineesch en de Engelsche taal volkomen machtig is, voor de inspecteursbetrekking aan te bevelen, indien men niet op deze wijze met de aanstelling van een inspecteur geslaagd zal zijn vóór 1 October (den eersten van de 9e Chineesche maand) zal het hoofdbestuur Dr. Lim Boen King te Singapore — omtrent wiens bezoek aan Java onlangs in ons blad een en ander is medegedeeld — in den arm nemen; hij toch beschikt over invloedrijke relaties te Peking.

„Het hoofdbestuur van het Verbond zal bestaan uit zes leden die elk jaar zullen aftreden doch stontd herkiesbaar zullen zijn.

Voorzits is nog besloten tot de vorming van een algemeene boekerij van leerboeken voor de Chineesche scholen.

„Deze belangrijke vergadering duurde ook heden nog voort.“

Er behoeft wel niet op gewezen, welk groot gewicht aan deze besluiten te hechten is!

De Regeering schijnt 't beginsel in bijblad 1057

neergelegd, n. l. dat 't onderwijs der Vreemde Oosterlingen geen onderwerp van regeeringszorg is, eindelijk te willen laten varen. In zoeven genoemd dagblad is vermeld:

Bij Gouvernements besluit van 16 Augustus 1906 is aan Que Tjien Hok c. s., Thoen Tjan c. s., Phoa Keng Hek en Gouw Peng Liang te kennen gegeven, dat het uitbreiden van de gelegenheid voor Chineezers om van Gouvernementswege onderwijs te ontvangen, dan wel het ondersteunen van voor hen bestemd particulier onderwijs door de Regeering in overweging is genomen, waarbij het in de bedoeling ligt in de eerste plaats de noodige aandacht te schenken aan dat onderwijs, waaraan voor de Chineezers hier te lande het meest behoefte bestaat, doch dat in afwachting van eene definitieve beslissing te dier zake nog geene toezeggingen kunnen worden gedaan ten behoeve van bepaalde plaatsen of categoriën van personen.

Het is te hopen, dat dit in overweging nemen niet te lang duurt; want reeds te lang is te dezen verzuim gepleegd, er valt veel en niet spoed goed te maken. Openbare (gouvts.) lagere scholen voor Chineesche kinderen, in hoofdzaak overeenkomende met de Europeesche, op de drie hoofdplaatsen, wat Java betreft, en misschien te Padang, Makassar en Medan op de Buitenbezittingen, zullen geleidelijk opgericht moeten worden, te beginnen met Batavia, de oudste en volrijkste der Chineesche nederzettingen in deze gewesten. Het spreekt van zelf, dat die scholen in de Chineesche wijken moeten komen te staan. In de meer binnenlandsche Chineesche vestigingen zouden openbare lagere scholen, overeenkomende met de Inlandsche lagere scholen voldoende zijn en zelfs al dadelijk in een groote behoefte voorzien.

In afwachting van de oprichting dezer scholen zouden particuliere Chineesche scholen, welke aan zekere voorwaarden voldoen, w. o. onderwijs in 't Nederlandsch, dan wel in de landstaal of in de Maleische omgangstaal, wat laatstgenoemde categorie scholen betreft, aanspraak moeten hebben op geldelijke ondersteuning door 't gouvernement, op denzelfden voet als de particuliere Inlandsche scholen, voor welke deze aangelegenheid kortelings op uitnemende wijze geregeld is (Stsbl. 1906 no. 241).

Een derde middel, toe te passen om de hier geboren Chineezers aan ons te binden, bij hen voelbaar te maken, dat de Regeeringszorg zich ook over hen uitstrekt is: ook eenigde bezoldigde staatsambten voor hen open te stellen. De betrekking van majoor, kapitein, luitenant der Chineezers kan, althans op Java en Madoera, de drie hoofdplaatsen en enkele andere belangrijke nederzettingen uitgezonderd, feitelijk gemist worden en het is, gelooven wij, dan ook goed gezien, sedert 't bovenvermelde onderzoek van 1895, deze betrekkingen, waar ze nog niet bestonden niet meer in 't leven te roepen. Op die plaatsen hebben de Chineezers hun wijkmeesters, maar staan overigens onder 't Inlandsch bestuur, en dit werkt uitstekend. Maar waar genoemde betrekkingen bestaan, is het wenschelijk en billijk eenige voordeelen eraan te verbinden — aan een behoorlijke bezoldiging kan bij den tegenwoordigen staat der geldmiddelen wel niet gedacht worden — zoo b.v. een toelage voor schrijfbuizen of voor politie 1) en herstel van de vroegere vrijstelling van bedrijfsbelasting — een betrekkelijk kleine opoffering — en eindelijk dadelijke vrijstelling van de verplichtingen door 't passensstelsel opgelegd. Wat dit laatste betreft: het is toch iets ongehoords aan iemand, dien men waardig keurt de betrekking van officier der Chineesche natie te vervullen, de verplichting op te leggen van 't vertoonen van een pas bij wat de plaatselijke ambtenaren als een reis gelieven te beschouwen.

Welke betrekkingen er voor in aanmerking komen, zou een punt van nader onderzoek moeten zijn. Het spreekt van zelf dat daartoe in de eerste plaats die te brengen zijn, waarvoor Chineezers bijzondere geschiktheid hebben, als kassier en geldteller bij 's lands kas, schatter bij de gouv. pandhuizen (aanvankelijk werden voor deze laatste betrekking Chineezers genomen; zij werden door Inlanders vervangen, na dat deze blijken gegeven hadden voor 't daaraan verbonden werk de noodige geschiktheid te kunnen krijgen); bij de opiumregie (ook de Chineezers bij dezen tak van dienst werden er uit verwijderd 2). Voor de toelating van deze betrekkingen zou o. a. kennis der Nederlandsche taal geëischt kunnen worden 3).

Natuurlijk blijve het hier niet bij! In 't algemeen kan gezegd: het Gouvernement trekke zich de belangen der Vr. O. evenzeer als die der andere bevolkingsklassen aan; de weg der onverschilligheid op dit gebied worde verlaten! Om maar iets te noemen: ingeval van volksziekten moet de overheidszorg niet ophouden aan de grenzen der wijken van Vr. O., ook hun moeten dan kosteloos geneesmiddelen verstrekt.

De hier aangegeven maatregelen kan de Indische

1) Op sommige plaatsen worden die reeds genoten.

2) Me: de ontneming hunner broodwinning aan de Chineezers uit de twee laatstgenoemde betrekkingen schijnt kwalijk vergolden te medewerking, over 't geheel door de Chineesche pandhuis- en opiumpachters verleend bij de invoering van den gvt. pandhuisdienst en de opiumregie, ongeacht zulks weinig met hun belangen strookte.

3) Of wel 't geslaagd zijn in 't z. g. klein-ambtenaarsexamen van de verschillende klassen der bevolking worden alleen de Vr. O. niet tot dit examen toegelaten — weder een uitzonderingsbepaling in hun nadeel.

Regeering nemen in afwachting van de stappen, welke 't Opperbestuur moge doen.

Zij betreffen de hiergeborene Chineezers — die het niet helpen kunnen, dat zij hier, en Nederlandsche onderdanen zijn; wier belangen onze Regeering dus meer aangaan dan den Keizer van China; welke belangen ook aanspraak hebben op behartiging door de Regeering.

Welke maatregelen te nemen zijn ten aanzien der toelating van buiten N. I. geboren Chineezers is een zaak van ook buitenlandsche politiek. Het zou mij te ver voeren hierover in beschouwingen te treden. Op uitnemende wijze werd het onlangs gedaan door Mr. J. A. Nederburgh, ook ten aanzien van vreemdelingen in 't algemeen, in een opstel getiteld: „Toelating in- en verwijdering uit Ned.-Indië” en opgenomen in de Januari-aflevering van 1906 van De Indische Gids. — In elk geval zal overwogen moeten worden of beperking der toelating gewenscht en mogelijk is; zoo ja, op welke wijze ze moet plaats hebben.

Intusschen is het iets anders te dezen eenige beginselen aan te geven en eenige wenschen neer te schrijven dan de bepalingen zelve te ontwerpen — bepalingen, waarbij rekening gehouden moet worden met zoo verschillende belangen en die voldoen moeten aan zooveel eischen, w. o. die der praktijk.

Misschien zou het een wijze maatregel wezen — na overleg met 't Opperbestuur, dat de hoofdbeginnselen vaststelt — daartoe een commissie van alleszins bevoegden te benoemen.

In die commissie zouden niet mogen ontbreken Mr. J. A. Nederburgh en een paar hiergeborene, bij hun rasgenooten in aanzien zijnde, ook Westersche ontwikkelde, echter niet geheel geëuropeïsche Chineezers.

Ongeveer dezelfde argumenten gelden voor maatregelen, als hierboven bedoeld, ten gunste van de andere hiergeborene Vreemde Oosterlingen dan de Chineezers. Ook zij kunnen het niet helpen dat zij hier getogen en geboren zijn en ook van hen kan niet gezegd worden: dat zij het in hun eigen land zooveel slechter hebben dan hier. Ook ten aanzien van hen geldt: „Vertrouwen schenken wekt vertrouwen.” Zijn die maatregelen, wat ons staatsbelang betreft, niet zóó urgent als zulks thans ten aanzien der Chineezers 't geval is, de bezwaren ertegen zijn ook zooveel geringer, door hun kleiner getalsterkte. Aangaande in 't bijzonder de Arabieren kan hier nog gezegd worden, dat zelfs in streken, waar zij in groot getale gevestigd zijn en met een vrij godsdienstige bevolking, hun invloed ongeveer = 0 is.”

Sz.

Oost-Indische Berichten.

Geestige Schutters zijn die te Padang. Zij hebben met de officieren aan het hoofd voor een paar weken het volgende request aan den Gouverneur-Generaal gezonden.

Het request begint met den onderkoning een veer op den hoed te steken. De schutters „geven met den meest verschuldigd en eerbied te kennen dat zij met groote ingenomenheid hebben kennis genomen van een bericht, dat bij Zijn Excellentie het voornemen zou bestaan tot opheffing der verschillene schutterscorpsen in Ned. Indië”; terwijl het „overbodig” wordt geacht „Zijn Excellentie nog te wijzen op de vele oorzaken, waarom bovengenoemd voornemen zoo algemeen met vreemde begroet wordt. Dan wordt men gemoedelijk, zeggende dat het voorts in verband met de voorgenomen opheffing grootendeels als nuteloos mag beschouwd worden, ingezetenen van Padang nog verder te plagen met de wekelijksche exercitiën en al hun aankleve, teneer waar te Padang de oefeningen van 't handjevol schutters, 't welk nauwelijks aanspraak kan maken op den naam van corps, van dien aard zijn, dat het prestige van den Europeaan daaronder zeer moet lijden” (sic!).

Redenen, waarom ondergeteekenden zich eerbiedig tot Zijn Excellentie wendden met het verzoek den commandant der Padangsche schutterij te willen machtigen de schutteroefeningen, in afwachting der algeheele opheffing te beperken tot de schietoefeningen.

Is er wel iets tegen den menschen hun zin te geven?
Bal. Nsmb.

Aanmoediging visscherij-bedrijf. Naar de *Java Bode* uit goede bron vernemt, bestaat bij de regeering het plan om, ter aanmoediging van de zeevisscherij, op een nader te bepalen plaats aan de kust van Krawang eenige semi-permanente loodsen op te richten, waar de visschers tegen een minimum prijs van 4½ cent per kilogram zout kunnen koopen voor de bereiding van het zeebanket.

Hunnerzijds verbinden zij zich echter, die bereiding in de loodsen te doen geschieden. Zij zullen te allen tijde vrijen toegang hebben, doch de visch zal eerst door hen mogen worden weggehaald, als al s gereed is.

Doel van dezen maatregel is ook, te weten te komen hoeveel zout precies noodig is voor een zekere partij visch, daar, indien men het zout zoo maar en tegen verlaagden prijs der bevolking aanbiedt, dit natuurlijk voor andere doeleinden zou kunnen worden aangewend.

Als de plannen tot uitvoering komen, zal de leiding der onderneming aan een Europeaan worden toevertrouwd.

Nog steeds voortvluchtig. Men schrijft uit Celebes aan het *Soer. Hbld.*:

De radja van Goa en de maradja's van Madjene en

Pembaoewang in Mandar zijn nog niet gevat, niettegenstaande ijverig gezocht wordt.

Over kapitein Hans Christoffel in het Sawiettosche wordt niets vernomen; hij heeft van Makassar een sergeant-majoor laten overkomen die nitmuntend boegineesch spreekt, en alles wat hij nog meer vraagt, wordt oogenblikkelijk toegestaan. Toch zijn er die volhouden, dat de brave Christoffel den vorst niet vinden zal. Over 10 dagen, 20 October, is het juist een jaar geleden dat de radja van Goa uit zijne vorstelijke woning verdween zonder een spoor na te laten. Het is bekend dat de vorstin van Tanette, die ons zoo gaarne helpt en steeds heeft getoond goed op de hoogte te zijn van de gestes over het gansche eiland van de voornaamste raddraaiers, evenmin weet, waar hij nithangt. Men zij indachtig aan de omstandigheid dat de radja van Goa *de ware radja* van Celebes is en daarom vereerd wordt. Die vereering is zeer waarschijnlijk grooter buiten zijn eigen rijk dan daar binnen.

Een belangrijke kwestie voor Indië. Aan de vereeniging Tiong Hoa Hwe Kwan is door den directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid de vraag gedaan op welke wijze de vereeniging zich voorstelt dat aan het doel dat zij zich gesteld heeft, onderwijs in het hollandsch aan chineesche kinderen, door de regeering steun kan worden verleend.

Wij hebben indertijd deze kwestie uitvoerig behandeld schrijft het *Bat. Nbl.* van 23 Oct. j.l. De toestanden zijn thans evenwel in zooverre veranderd dat men met de aanstelling van een onderwijzer van gouvernementwege op een chineesche school geen vrede zou kunnen hebben. De Tiong Hoa Hwe Kwan heeft thans overal scholen gesticht en iedere school maakt natuurlijk aanspraak op hulp.

Zeer waarschijnlijk zal de vereeniging zich dan ook gedwongen voelen te verklaren dat naar haar meening thans het eenige middel is de openbare lagere scholen open te stellen voor chineesche kinderen. Hierdoor zou, gegeven de verrassende groote lust tot studie bij dit deel der indische ingezetenen, en aangenomen dat het verzoek bewilliging vindt bij de regeering, het europeesch onderwijs een belangrijke uitbreiding moeten ondergaan.

Het is geen gevoel van stand- of rasverschil die ons tot verklaarde tegenstanders maakt van een oplossing der onderwijskwestie in dezen zin. Hoezeer wij echter het streven onzer chineesche vrienden billijken, ja loven, hoezeer wij erkennen dat zij, evenals de inlander, aan de belastingen die zij opbrengen, zwaarder dan die voor andere categorieën der ingezetenen, het recht ontleenen voor hun kinderen onderwijs te vorderen, zoo moeten wij ons nochtans scharen aan de zijde van hen die overtuigd zijn dat de toelating van geen hollandsch sprekende leerlingen op onze lagere scholen van zeer nadeeligen invloed zal zijn op het gehalte van het onderwijs. Ongetwijfeld zal ook voor inlandsche en chineesche kinderen de lagere school moeten worden opengesteld, maar eerst dan, wanneer de aanstaande leerlingen hetzij door de opvoeding te huis, hetzij door een geregeld en voldoende bezoek van elementaire volksscholen, welke van staatswege voor alle niet hollandsch sprekende kinderen dienen te worden opgericht, in staat zijn gesteld om het onderwijs op de lagere school in de voor hen vreemde taal volkomen te volgen. Het komt ons voor dat onze onderwijzers zich niet krachtig genoeg kunnen uitspreken tegen de toelating van aldus onvoldoende voorbereid leerlingen, die een gevaar zouden worden voor de school.

En dat mag nimmer het geval zijn.

De bedrijfsbelasting der huisbedienden. Gelijk wij indertijd hebben voorspeld, ondervindt men bij de inning van de bedrijfsbelasting der huisbedienden onoverkomelijke moeilijkheden, schrijft de *Locomotief*:

Er is geen fluctueeler volkje dan onze godsdienstige geesten en de meeste verlaten ons, zonder dat wij weten waarheen. Een groot deel van deze belasting-schuldigen is aldoo onvindbaar en de kapala's kampong zitten met de handen in 't haar. De resident van Cheribon heeft aan al zijne ambtgenooten een lijst toegezonden van de in zijn gewest onvindbaar geblekenen, met de bedoeling, dat naar deze menschen in de andere gewesten nasporing zal worden gedaan. Of ZHEG's plan het door hem gewenschte succes zal hebben, valt te betwijfelen, meent *Let blad.* Indien alle loerah's over geheel Java aan 't werk gezet moeten worden om de officieel verdwenen belasting-schuldige huisbedienden op te zoeken, komt er voor deze ijverige landsdienaren wederom aardig wat werk aan den winkel. Hoe vaak toch veranderen onze bedienden van naam als zij ons verlaten en bij een ander in dienst treden!

Het hoofd van plaatselijk bestuur te Semarang is geëindigd, den europeeschen ingezetenen dringend te verzoeken, hun medewerking te verleenen, wat natuurlijk bijzonder weinig baten zal.

Zoo spreekt de *Locomotief*: „Een livretten-stelsel” zegt de *Java Bode* dat is het redmiddel: het overige is niets dan lapwerk.

Uit den treure hebben wij dit onderwerp reeds besproken en de voordeelen daarvan aanbevolen.

Een onding, gelijk de *Locomotief* de huisbediendenbelasting vindt, is deze o.i. zeer billijk en veel te lang uitgestelde completeering van de bedrijfsbelasting geenszins, maar men heeft van regeeringswege niet voldoende rekening gebonden met bezwaren aan de inning verbonden.

Ware eerst een livretten-stelsel ingevoerd, dat overal waar het bestaat, nitmuntend voldoet, dan zou men niet de minste moeite hebben ondervonden met het alsdan voor anker gelegde dienstboden-volkje in deze kolonie.

Maar het kost een beetje soesah, het legt verplich-

LAMBERT WATERREUS,

Sumatrastraat 279

b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Gandaria assin — Atjar gandaria.
Palmine (plantenvet) per blik à 1½ kilo.
Bombaye ducks — Windham Corn (mais).
Nangoeng thee en Pouchong thee.
Geconfijte assem en Assem koekjes.
Sagoe Ambon — Daon Sirih.
Ijskan Tanah — Paroedans etc.
Geraspte Klapper — Java Rijst.

Abonnement geldig in

BERLITZ

meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 58 a

Gewaarschuwd wordt tegen arglistige nabootsing.

ALLE MODERNE

TALEN

Onderwijs Vertellingen

Proefles gratis.

Prospectus franco.

Een welkom en degelijk St. Nicolaas-Cadeau is:

Lederwaren bij mij gekocht worden gratis gerepareerd.

een citybag, reisenecessaire, dames-taschje, portefeuille, sigarenkoker, portemonnaie uit de fabriek van Reisartikelen en lederwaren van

W. POPPINK,

141-143 Prins Hendrikstraat,

DEN HAAG.

Telefoon 4485.

Oranje-Hôtel.

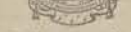
NIJMEGEN.

Speciaal ingericht voor Indische Families.

Petroleum-gloeilichtbranders zijn nu volmaakt

te verkrijgen bij

H. HEIJNEN,

Rofleserancier.

SPUI 109.

Lampenmaker

Mevrouw VAN DER WERFF

Neo-Malthusiaansch Deskundige

Oudste en meest gunstig bekende inrichting

De eenige inrichting op Neo-Malthusiaansch gebied van geheel Nederland onder Medische leiding.

Speciale behandeling van vrouwenziekten

Stationsplein 45 b/h Rijswijkse plein.

Consult iedere werkdag van 11-2 en 7-10 uur.

Vraagt de Geïllustreerde Gratis-Brochure 40 pagina's groot, Franco als drukwerk. Onder gesloten enveloppe alléén tegen inzendingen van 10 ct. frankkeerzegels.

KAPLAARS

Herderinnestraat 9, den Haag.

tingen op de europeesche inwoners en daarom wil men er niet van weten.

Een nieuw dagblad. Het *Soer. Hbl.* verneemt uit de beste bron dat eenige maanden geleden het geld voor het oprichten van een nieuw dagblad te Semarang reeds gevonden was! eenige kapitalisten, die in de exploitatie van een tweede dagblad voor Semarang een goede geldbelegging zagen — wat zij inderdaad is, mits men den abonnementsprijs niet te laag stelt, — hadden de handen ineengelegd. De heer Scheltema, tegenwoordig woonachtig te Londen, werd aangezocht de redactie op zich te nemen; hierop was door de bewuste kapitalisten gerekend. Doch deze berekening kwam niet uit: de heer Scheltema moest de heeren teleurstellen om redenen, die hier niet behoeven vermeld te worden.

De oprichting van een nieuw blad te Semarang heeft dus enkel wegens de onverwachte weigering van den heer Scheltema haar beslag niet gekregen en het ligt voor de hand dat, als de oprichters de hand kunnen leggen op een degelijken, met Indische zaken vertrouwden journalist, de verwezenlijking der plannen niet lang meer op zich zal laten wachten. Wij willen voor de Semarangers het beste hopen.

Naar aanleiding van de **Köpenick-klucht** schrijft K. W. in het *Nieuws van den Dag*.

Maar wat een uil, die oplichter, après tout. Waarom niet naar Indië gekomen? Hier lukt zoo'n mop nog veel beter.

Neem Batavia. Komt op het kantoor van den ass. resident Kreischer een majoor. Gonden kraag, sterren, sabel, helmhoed, enfin: model gekleed, aan het hoofd van een bende soldaten. Daar is aankomen aan: Dat doe je desnoods op dezelfde wijze als de man in Berlijn.

— Mijnheer Kreischer, ik kom U mededeelen dat ik benoemd ben tot civiel en militair gezaghebber van Batavia. Hier is het Bevelschrift uit Buitenzorg. Ik ben de majoor Dinges.

De heer Kreischer, d'abord, ziet niets verwonderlijks in het feit zelf dat een majoor belast wordt met het civiel gezag. Dat komt zoo dikwijls voor tegenwoordig... Maar hij kijkt toch even in het officiersboekje, daar hij den majoor niet kent.

— Dinges, Dinges? Hier zie ik dat U nog kapitein bent, jongste helft, zegt hij, te goeder trouw geloovende, dat de man die voor hem staat werkelijk degene is voor wien hij zich uitkeert.

De ander bijt zich op de lip, hij had er niet aan gedacht en maar eene majoorsuniform aangetrokken om meer indruk te maken. Maar hij herstelt zich onmiddellijk.

— Bevorderd bij keuze, mijn waarde heer. Bevorderd bij keuze! antwoordt hij nonchalant, en die zoo waar-schijnlijke opheldering neemt den laatsten twijfel van den afgezette ass. Resident weg.

— Ge zult me genoegen doen met me onmiddellijk het batig saldo van de Gemeente Batavia over te geven. Laat zien: er is zoowat f 98.000,—? . . .

— Juist, majoor.

— Hm! Ik dacht dat het meer was. Zoo, goed, in orde! Ja, het spijt me wel, maar mijne orders luiden om U in arrest te stellen. Hier heb ik den brief van kapitein olijn die mij daartoe machtigt.

Op het hooren van dien geduchten naam onderwerpt de ass. resident zich zonder morren aan zijn lot, laat zich boeien en gaat, doodsbleek maar met fermem pas naar de provoost der schutterij, onder geleide van een peloton piekeniers.

De valsehe majoor Dinges ontsnapt met La Seyne. . .

Lepra-bestrijding. — In de 24 Oct. jl. gehouden vergadering van den gemeenteraad te Batavia heeft dr. Kiewiet de Jonge tersprake gebracht de lepra-genezing zooals die door hem en dr. Kayser beoogd wordt.

De maatregelen, die wij willen nemen, zegt dr. De Jonge, zijn rationeel en juist.

FEUILLETON.

In het Land van Belofte.

Naar het Duitsch van
FRIEDA VON BULOW.

XV.

Toen Maleen evenwel de verlichte vensters en hallen van het Engelsche consulaat-generaal voor zich zag, zwegende alle gedachten voor de ééne, kleine vraag: „zal hij er zijn?”

Hij was er.

Onder de kasuarinen aan de Ras Noengua, wandelde Maleen Dietlas aan de zijde van den missionaris Beta op en neer.

„Ik zou Marie naar Europa zenden,” zeide zij tot besluit van een klein betoog, „of, als u meent, dat zij het noordelijk klimaat niet zou verdragen, geef haar dan bij de Engelsche of Fransche zusters ter opvoeding! Het kind is te knap, om zonder de hoede van andere vrouwen hier zonder gevaar te kunnen leven.”

De geleerde liep in gebogen houding zeer verlegen en gansch niet op zijn gemak naast zijn elegante bezoeker.

Maar vooraf de vraag: is de bestrijding noodzakelijk. En dan moet m. i. het antwoord bevestigend luiden. Lepra is een besmettelijke ziekte; die meening wordt vrijwel algemeen door de medici gedeeld. Daar staat echter tegenover dat de besmettelijkheid niet groot is.

Maar wanneer lepra besmettelijk is, dan ligt het voor de hand, dat maatregelen genomen moeten worden om besmetting te voorkomen. En die maatregelen kunnen uitgaan van de regeering, van de gemeente, en van het particulier initiatief. Spreker houdt 't ervoor dat maatregelen van de regeering den eersten tijd niet te wachten zijn. Er bestaat kans op dat de gemeente het doet, maar beter acht spreker 't, wanneer het uitgaat van het particulier initiatief.

Over 't algemeen, zegt dr. De Jonge, bestaat bij het publiek, dat met de ziekte onbekend is, een groote vrees voor lepra. Hoe 't komt . . . misschien dagteekent die vrees nog uit de middeleeuwen . . . doet er niet toe, maar zij bestaat. Maar die vrees is te groot en daardoor is men over 't algemeen geneigd tot het nemen van strengere maatregelen dan noodig zijn.

Ik durf verklaren, dat het gedwongen isoleeren van lepra-lidder niet noodig is. Het is zelfs overbodig; dat leert de ervaring in Noorwegen. Daar zijn zeer veel lepralidder en hun aantal is den laatsten tijd zeer verminderd. Ze worden niet opgesloten, ze moeten alleen voldoen aan enkele bepalingen nl.: slapen in een afzonderlijk vertrek, eten van een apart servies, aparte kleeren dragen, die afzonderlijk gewassen worden.

Willen zij daaraan niet voldoen, dan worden ze opgesloten, maar toch zoo, dat zij gedeeltelijk hun vrijheid hebben en altijd in de nabijheid van de plaats, waar hun familieleden wonen.

Deze betrekkelijk humane bepalingen zijn volstrekt afdoende gebleken voor de bestrijding der ziekte. Het is onnoodig de menschen te behandelen als misdadigers, zooals op de Sandwich-eilanden.

Het noorsche systeem is het ware, maar 't is een groote moeilijkheid dit ook hier in te voeren, omdat men van de inlanders de toepassing niet gedaan krijgt.

Tot op zekere hoogte is isolering dus wenschelijk, maar zoo human mogelijk en in de buurt van de verwanten, opdat ze met de wereld in contact blijven.

Dat is ons plan, zegt dr. De Jonge, en als de menschen zelf tot ons komen dan zullen zij zien, dat zij niet van de wereld zijn uitgesloten.

De inlander zal eerder komen, wanneer hij in een klein, aangenaam thuis wordt opgenomen, dan wanneer hem een groote inrichting wacht, waar alles reglementair toe-gaat. Hij kan zich bij ons bezig houden met landbouw, want wij hebben een groot stuk grond aangevraagd.

We zijn met inlanders begonnen, omdat dit goedkoop is, dan wanneer ook Europeanen zouden worden opgenomen.

Ook willen wij trachten, inlanders, die niet opgenomen willen worden, onschadelijk te maken voor hun omgeving door hen toch te verbinden.

Hoewel spreker aan het particulier initiatief de voorkeur geeft, zal de financieele steun der gemeente dankbaar aanvaard worden en zal men zich gaarne stellen onder controle der gemeente.

Ik wensch de aandacht te vestigen op deze zaak, zoo besluit dr. Kiewiet de Jonge, en hoop dat als ik later kom om steun, men die mij niet zal onthouden.

Nog meer Australiërs. Medio November a.s. zal wederom eene commissie naar Australië vertrekken, tot den aankoop van paarden.

Ditmaal gaat de kolonel niet mede, maar zal de commissie zijn samengesteld uit den dirig. paardenarts Hoogkammer, als president, den ritmeester Groeneveld van het Remontedepôt, en den kapitein der Artillerie Schultz, als secretaris. (N. v. d. D.)

Chef Geneeskundige dienst. Uit Buitenzorg wordt gemeld, dat de quaestie omtrent de benoeming van

Hij had zijn bril afgenomen en hield zich ijverig er mee bezig, de glazen met zijn zakdoek te wrijven.

Zijn oogen hadden zonder bril een doffen, matten blik en zijn spitse neus was rood van den wortel tot de punt, ofschoon hij nooit een druppel alcohol gebruikte.

„Ja... ik heb de zaak zelf ook al eens overdacht,” antwoordde hij bekommerd.

Maleen teekende met de punt van haar parasol bogen in het gladde zand aan hare voeten.

„Ik begrijp heel goed, dat de scheiding u zwaar moet vallen,” sprak zij zacht.

Beta zuchtte.

„Daarnaar mogen wij niet vragen.”

De toon van zijn stem sneed haar door de ziel.

„Is het mogelijk,” dacht zij, „ben ik het, die dezen eenzamen man den zonneschijn van zijn leven wil ontnemen? — En moet dat wezenlijk zoo zijn?”

De allée maakte een bocht.

Voor hen lag onder de schaduw van tamarinden en palmen een waterput. Op den steenen muurrand daarvan zat Marie. Zij hield de smalle, bruine hand met fijne pols op een buikigen kruik van onverglaasd rood leem.

Als een Rebekka!

Voor haar evenwel stond geen Eleazer, maar een elegant Europeaan, met wien zij druk babbelde.

Niet Krome, zooals Maleen in het eerste oogenblik gevreesd had.

Maleen bleef staan.

„Zie eens!”

een Chef van den Militair Geneeskundigen dienst thans in diervoege is opgelost, dat eerstdaags de bevordering van den dirigeend officier van gezondheid der 1ste klasse dr. R. F. J. Wijckerheid Bisdom tot kolonel, chef van genoemden dienst, kan worden tegemoet gezien. (N. v. d. D.)

Een nieuwe onderneming. Het plan om allereerst te Batavia een filiaal op te richten van de Queensland Meat Export en Agency Company, Limited, te Brisbane, begint thans vasteren vorm aan te nemen. Door deze Maatschappij en door de firma Burns Philip en Co. Ltd. te Sydney is besloten, met de medewerking van een Bataviaasch Syndicaat alhier een Batavia Cold Storage Co. in het leven te roepen.

Het doel dezer Cold Storage Co. is het importeeren van bevroren geslacht en zuivelproducten van Australische oorsprong, welke hier tegen zeer concurrerende prijzen ter markt gebracht zullen worden. De slachtereijen staan in Australië onder voortdurende controle, zoodat men omtrent de kwaliteit van het vleesch gerust kan zijn.

Het spreekt van zelf dat men zal beginnen met een import op bescheiden schaal.

De ondernemers zijn echter van het succes overtuigd, waar zij zoowel te Manilla als te Singapore de meest gunstige resultaten hebben verkregen.

Te Manilla wordt door de Cold Storage elke twee maanden 600 tons vleesch en boter geïmporteerd, te Singapore 150 tons.

Tot dusverre is alleen het stoomschip „Guthrie” voor het vervoer van de Cold Storage artikelen ingericht, doch nu wordt ook het s.s. „Airlie” daarvoor bestemd, zoodat het debiet der Queensland Meat Export en Agency Company Ltd. belangrijk kan worden uitgebreid.

Behalve Manilla en Singapore wordt ook met succes Wladivostok geregeid van bevroren vleesch en boter voorzien.

Batavia zal nu ook onder de consumenten worden opgenomen, terwijl Rangoon vermoedelijk spoedig zal volgen.

Het oorspronkelijke plan om te Tandjong Priok Cold Storage-magazijnen te bouwen heeft men voorloopig laten varen; in stede van kostbare gebouwen te stichten, wordt bij wijze van proef een licht schip aangekocht, hetwelk te Sydney geheel voor het doel zal worden ingericht en te T. Priok wordt gestationneerd.

De kosten worden hierdoor zeer belangrijk verminderd, terwijl gegarandeerd wordt, dat, indien b.v. na een jaar mocht blijken dat de zaak geen levensvatbaarheid bezit, het hierbedoelde schip door de Queensland Meat Export en Agency Co. en de firma Burns Philip en Co. naar elders zal worden gebracht en uitgerust, terwijl het bedrag waarvoor het schip werd ingekocht en uitgerust, zegge totaal f 70.000, aan het Syndicaat wordt gerestitueerd, zoodat de risico van de deelnemers al zeer gering te noemen is, waar in het meest ongunstige geval rekening houdende met de waarde aan voorraden, enz. toch minstens 75 pct. van het hier gestorte kapitaal zal terugvloeien.

Mijnbouw-gedobbel. In de meeste bladen wordt den laatsten tijd gewaarschuwd tegen het dwaze gedobbel in mijnbouw-aandeelen.

Ook het *Soerab. Handelsblad* blijft hierin niet achter en houdt het volgende niet onaardige preekje, ondanks zichzelf:

„Tegen dezen windhandel waarschuwen? Het komt niet in ons op. Dat ligt sinds lang niet meer op den weg van den publicist; hij wordt niet meer aangehoord, als hij een sermoen houdt. De menschen zweepen elkaar op en hebben het veel te druk om naar de stem van het gezond verstand te luisteren.

Gaat uw gang, beste vrienden. Dans een patertje langs den kant met de makelaars, en als dit uit is, noteert dan de cijfers, die zij dicteeren. Koopt, koopt, koopt! Gij zult allen winnen; niemand uwer zal verliezen.

Beta moest, om iets te onderkennen, eerst zijn bril opzetten.

Intusschen kwam de Europeaan groetend en glimlachend de naderenden te gemoet.

Het was de Italiaan, Cavaliere Despini.

„Welk een onverwacht genoegen, mevrouw de barones hier aan te treffen!” zeide hij beleefd.

Zij beantwoordde even hoffelijk zijn groet, doch keek langs hem heen naar het jonge meisje.

Marie stond langzaam op, als met tegenzin, gedwongen door Maleens blik.

„Ik ben blij, dat ik je vind, jij schuw kind,” zeide Maleen. „Ik heb iets met je te bespreken.”

Zij keerde zich even naar Despini en den Missionaris om.

De heeren willen wel vooruit gaan. Wij hebben elkander heel in vertrouwen iets te vertellen.”

Goedschiks of kwaadschiks, moest de Italiaan zich bij den geleerden zending aansluiten.

Maleen nam nu plaats op den bronrand en greep de handen van het meisje, dat met lang bewimperde, nachtdonkere oogen, schuw en weerbarstig naar haar opzag.

Zoo hield zij haar een vriendschappelijk preekje. Een meisje als zij, gaf Maleen te kennen, mocht zich niet iederen dag met een anderen heer en tête-à-tête laten aantreffen. Al stak er ook nog zoo weinig kwaad in, het was toch iets, dat niet te pas kwam, en wat haar goeden naam zou kunnen schaden, enz.

Marie liet Maleen praten. Eindelijk hief zij het fijne, bruine gezichtje op en zeide:

Parblen, wie heeft er ooit met speculatie verloren behalve dan domme burgers en buitenlui? Gij weet het beter. Redjang Lebong zullen nog eens op 10,000 procent komen.

Dobbelt maar raak, beste vrienden. Uw vrouwen behoeven er niets van te weten en uw kinderen evenmin. Als het uur slaat, dat de winst kan worden binnengehaald, is 't nog vroeg genoeg. Dobbelt dus voort: koopt, verkoopt, herkoopt, herverkoop, herherkoopt, herherverkoop — het geheim om rijk te worden is voor u geen geheim meer.

Dwaas die wij zijn! Wij zien daar voor ons geestesooq radeloze vrouwen met huilende kinderen verschijnen. Een waanvoorstelling, een schrikbeeld! Zij die dubbelen verliezen niet. . . .

Tot zoover het Soer. Handelsblad.

Uit het bericht van de Mijnbouwmaatschappij Paleleh, schrijft de *Javabode* blijkt duidelijk, dat men nu ook met een gerust hart de Paleleh's kan gaan pousseeren. Er zijn „snoeren in den dwarsslag ontdekt.” Dat is minstens 40 pct. rijkdom! „Een bewijs dat wij ons dicht bij het rif bevinden.” Weer 40 pct.! „Verschillende niveau's worden op die gangen aangezet om de erts-reserve te vergrooten.” Nog eens 40 pct.

Hoera! Daar gaat ie!

Zulke mijnbouwberichten zijn goud waard voor de makelaars, en de directie heeft zeer terecht vermeend de hoopvolle woorden van den hoopvollen heer Dibbetz niet aan belanghebbenden te mogen onthouden.

Als die „snoeren” later weer verdwijnen en het „rif” blijft verre, of de ertsreserve blijkt niet exploitabel — geen nood, dan zakken de stukken maar weer tot nader order.

Courtage en provisie worden in elk geval verdiend en wat de één verliest, wint de ander.

Alleen voor die „anderen” is de zaak min of meer bedenkelijk, — maar après nous le déluge!

West-Indië.

Curaçao. Wij ontleenen aan de *Amigo e di Curaçao* dat het bestuur der groep Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond o.a. het volgende ter kennis bracht van de leden der groep, naar aanleiding van het bekende schrijven van het hoofdbestuur:

„Hulde brengende aan de ridderlijkheid van de mannen van het Hoofdbestuur die, na overtuigd te zijn geworden, „dat de toon van het gewraakte stuk beleedigend en ongepast was en de anonieme plaatsing verkeerd is geweest”, niet gearzeld hebben dit rondborstig te erkennen en volledig eerherstel te geven, en de leden met dit feit gelukwensende, verklaart het Groepsbestuur zich bereid met nieuwen moed de werkzaamheden te zullen hervatten en daaraan zijne beste krachten te zullen wijden.

Rekenende op den steun der leden gaat het Groepsbestuur dan ook vol vertrouwen de toekomst weder tegemoet en spreekt het den wensch uit dat de vriendschapsbanden, welke thans opnieuw met het Hoofdbestuur worden aangeknoopt, hechter zullen zijn dan ooit te voren.”

Het incident is dus gesloten. — Schwamm drüber!

Met de financiën van Curaçao gaat het niet bijzonder. We waren in den laatsten tijd nog al verwend door herhaalde meevallers in verband met de te laag gebleken ramingen. Voor de eerste negen maanden van dit jaar brachten de belastingen 3000 gld. minder op dan het 9/12 van de raming over het heele jaar ad 235875 gld. Wel brachten de inkomsten van onderscheiden aard 68277 gld. op of ruim 14000 gld. boven het 9/12 van de raming over het heele jaar, maar daarbij was een buitengewone ontvangst van de posten ad. ruim 12000 gld. De vernielingen,

„Ik wil mij niet door vrouwen laten ringelooien. Ik heb een hekel aan vrouwen. Vrouwen zijn walgelijk en jaloersch. Omdat ik in den smaak val van de mannen, vinden de vrouwen niets goeds aan mij. Zij zouden mij tot een druifoor maken. Maar ik wil niet.”

„Maar kindlief!”

„Kindlief zegt u, en u denkt: „akelige meid.” Geen vrouw houdt van mij. Alleen de mannen. Mannen zijn goed — uitgenomen één, die is slecht, en ik bid God alle dagen, hem te straffen. Ja, ik wou, dat de Arabieren hem den hals afsneden. Dat heeft hij verdiend.”

Maleen vergat haar predikambt.

„Hoor eens aan!” riep zij getroffen, „zóó kan de zachte Marie haten? En wat heeft dan die eenige slechte man misdreven?”

„Mij belogen en bedrogen!” antwoordde het meisje, bevend van drift. „Graaf Rainer Waltron is goed, Heer von Dietlas is goed, Luitenant Witmann is goed, Cavaliere Despini is goed, allemaal zijn ze goed — maar doctor Kromo — die is slecht.”

Zij zag Maleen vol haat aan.

„Waarom is hij slecht?” informeerde deze. Marie antwoordde slechts: „Ik haat hem”, en haar blikken voegden er duidelijk genoeg aan toe: „en jou ook, omdat je hem van mij weggenomen hebt.”

Maleen schrikte. Zij liet de handen van het meisje los en stond op.

„Marietjelijf”, zeide zij op geheel veranderden, kouden toon, „je bent een heel onnoozel klein ding, dat

door den jongsten storm veroorzaakt, zullen aan de ontvangsten over het laatste kwartaal waarschijnlijk niet ten goede komen.

Wat die vernielingen aangaat, moesten het op Curaçao gelijk bekend nog al ettelijke dammen ontgelden. De topograaf, J. V. D. Werbata, is nu te Willemstad aangekomen, ten behoeve van de topografische opname in de kolonie. Laat ons hopen, dat deze opname zooals verwacht wordt, er toe moge bijdragen, om bij den verderen aanleg der dammen een waarborg te erlangen, dat zulke tegenslagen en masse — enkele doorbraken zullen wel nimmer zijn te voorkomen — tot het verleden zullen behooren.

Wat de topografische opname van Curaçao betreft doet de heer P. A. Euwens de volgende interessante mededeeling aan de *Amigo e*:

„In de laatste jaren is meermalen de opmeting van Curaçao ter sprake gekomen. Altijd is er beweerd, dat nog nimmer een dergelijke opmeting had plaats gehad. Deze dagen vond ik echter het bewijs, dat deze bevestiging op een misverstand moet berusten.

In 1816, toen Curaçao na een negenjarige overheersching der Engelschen, weer in de macht der Hollanders kwam, bracht de nieuwe Gouverneur, de vice-admiraal Kikkert, met zich mede den Heer H. J. Abbring, 1sten Kapitein-Ingenieur en Kommandant der Genie. Reeds spoedig na zijn aankomst werd Abbring door den Gouverneur belast met de opmeting van het eiland. Tegelijk werden er door het bestuur bevelen aan de Planters gegeven, om Abbring, geëvenredigd aan zijn stand en ter bereiking van het doel, overal goed te ontvangen. Bovendien had hij volkomen vrijheid zijn intrek en nachtkwartier te nemen, waar hij zulks verkoos. Met deze opmeting verlieten eenige maanden. Hieruit zou men kunnen opmaken, dat deze opmeting maar zeer onvolledig en oppervlakkig geschiedde. Echter zegt Abbring zelf, dat hij door de opmetingen gelegenheid had „met alle inwendige deelen van Curaçao van de grootste en rijkste plantage tot aan de geringste hut toe bekend te worden”: dat hij daarbij zeer hard en met buitengewone inspanning gewerkt heeft, blijkt nog hieruit, dat hij zelf gelooft, dat „de opmeting van het eiland en de vermetenissen, welke daarmede gepaard gingen, waarbij ik den geheelen dag blootgesteld was aan de hitte der zon, nadeelige gevolgen had voor mijn zenuwgestel, want de Planters en andere inboorlingen stonden verbaasd, hoe ik, een vreemdeling en een Europeaan, zoo iets had kunnen verrichten, zonder mij tevens een doodelijke ziekte op den hals gehaald te hebben.”

Tot mijn spijt ben ik nu niet in de gelegenheid de resultaten dier opmetingen uit het Koloniaal Archief op te duikelen. Zeer goed mogelijk, dat ze in het Archief van het Garnizoen of in een Rapport of Verslag in het Archief der Kolonie berusten. Zou het zelfs niet mogelijk kunnen zijn, dat de opmetingen van Abbring in 1816 de tegenwoordige opmetingen konden vergemakkelijken of misschien zelfs overbodig maken?”

Suriname. Door den heer J. Brandon, oud-surinaamsch ambtenaar, is een brochure in het licht gegeven, getiteld „Macht boven Recht, of een kijkje in Suriname's ambtenaarskringen.”

Onze West-wijdde hieraan een bespreking, waarin zij hare afkeuring meende te moeten te kennen geven over de wijze, waarop men door een hoogst krenkend en opzienbarend onderzoek naar frauduleuze handelingen, den naam in opspraak had gebracht van een ambtenaar, die bijna veertig jaar den lande zonder blaam had gediend.

Het blad kwam tot deze conclusie afgaande op de, in de brochure gegeven voorstelling van zaken, maar deze schijnt niet van eenzijdigheid te zijn vrij te pleiten, want in een volgend nummer deelde *Onze West*

over een man als Kromo in het geheel geen oordeel kan hebben. Waarschijnlijk bestaat de groote slechtheid van dien heer daarin, dat hij een beetje lief gedaan heeft, tegen het kleine, verwende juffertje, en toen, bemerkende, dat zijn scherts te ernstig werd opgenomen, zich teruggetrokken, zooals zijn plicht was.”

„Hij heeft mij gekust!” riep Marie. „Als een man een Duitsch meisje kust, moet hij haar trouwen.”

Maleen wist niet dadelijk, wat te antwoorden. Dat „hij heeft mij gekust” schroefde haar de keel toe. Zij stond met afgewend gelaat en hulpeloos blik te staren naar den in de nabijheid van de bron aan een palmboom vastgelegden nachtaap Mucki, het laatste geschenk van Rainer.

Marie deed zich aan haar voor als een booze Circe. Zij voelde een minstens even heftigen, instinctmatigen afkeer van het meisje, als het meisje van haar. En waarom? Slechts omdat zij beiden denzelfden man liefhadden.

Maleen schaamde zich in het diepst van haar ziel. Deze ervaring was al te deemoedigend. Zij, die zich zoo eindelijk verheven waande boven al wat klein en alledaagsch was, zij bleek onderhevig te zijn aan een zoo onwaardigen prikkel van het vrouw-instinct!

Langzaam keerde zij zich weer naar het jonge meisje om en zeide eenige vroolijke woorden over Mucki, waarmee Rainer zooveel plezier gehad had!

„Wordt hij wat tammer?”

„Ja.”

„Zie je den heer Despini wel eens meer?” vroeg Maleen vriendelijk.

mede, van zeer bevoegde zijde inlichtingen te hebben bekomen, die een ietwat ander licht werpen op de zaak.

Het blad stelde zich voor de verkregen inlichtingen ter kennis te brengen van den heer Brandon in Nederland. Mocht deze meenen door die inlichtingen opnieuw te zijn verongelikt, dan was het blad bereid tot openlijke behandeling der zaak, voorzover de beschikbare ruimte dat toeliet.

Hier zou het dus mogelijk „een vlucht in de openbaarheid” wezen, waarbij de betrokkene kans loopt er nog een veer bij te laten.

De Chineesche Bevolking van Medan.

Causerie van P. B. Stade ten Brink. (Slot).

En nu nog een woord over de officieele hoofden der Chinezen te Medan.

Zeker behoef ik de lezers niet nader in te lichten over de noodzakelijkheid om hoofden aan te stellen; in den geheelen Ned. Ind.-Achipel vindt men dat systeem tegepast.

Te Medan hebben we een Majoor, een Kapitein en twee Luitenants; twintig jaren geleden fungeerde slechts één Luitenant.

Zonder in persoonlijkheden te vervallen, kan ik alleen getuigenis afleggen van den gestadigen vooruitgang in maatschappelijke positie en progressie in fortuin van den Majoor en den Kapitein der Chinezen, welke heeren ik in 1885 voor het eerst leerde kennen.

Ja, het zijn thans rijke heeren, die twee hoofden. Hoe rijk ze wel zijn, is niet te zeggen, het is absoluut onmogelijk, alleen de faam laat zich hooren en die spreekt van miljoenen.

Heb ik ze gekend toen ze nog geenszins gefortuneerd waren, thans behoeft men maar in Medan rond te rijden en te vragen: aan wie behoort dat of dat huis? en het antwoord luidt: aan onzen Chineeschen markies van Carabas.

Dat hun rijkdom louter uit Delischen bodem is ontsproten, is aan geen twijfel onderhevig; de jaarlijksche cijfers der verpachtingen van opium, spel en sterke dranken klinken om van te duizelen.

Als echte richards zijn de heeren zeer royaal.

Geeft het bestuur hun een wenk om voor de eene of andere zaak van algemeen belang een penninkske te offeren, dan wordt op geen duizend dollars gezien. Dat hebben o.m. onze militairen te Atjeh ondervonden tijdens de feesten der troonsbestijging onzer Koningin, toen hun, als afkomstig van een intekenlijst voor dat doel te Medan gecirculeerd, onverwacht een bedrag van eenige duizenden guldens werd toegezonden. Er is daarvan dan ook duchtig feest gevierd.

Die goedgeefsheid is de politiek, dat begrijpt men, het geld brengt wel rente op, al is het kapitaal uitgezet à fonds perdu. Die giften worden natuurlijk dan ook meer beoordeeld naar het quantum dan naar de hand die zij schenkt, maar toch pleit het voor het ruime doorzicht van de gevers, wier ondernemingsgeest soms zeer ver strekt.

De zorgeloze Europeanen hebben geen flauw begrip van het financieel vernuft der Chineesche grootkapitalisten in het algemeen, die ik meen te mogen kenschetsen als de champion-schaakspelers op het rekenbord.

Het aangeboren nuchter en heldere verstand, geholpen door een uitmuntend geheugen en weergalooze handigheid stempelen hen tot eerste klasse „sharp men”, wien het geldverdiene in Deli een aangename, animeerende sport is geworden.

Een tegenwoordige Majoor der Chinezen Tjong Young Hian was 20 jaren geleden slechts een beginner, een kandidaat, zou ik haast zeggen, die toen nog maar de eerste stap gedaan had op den weg naar 't fortuin.

Hij debuteerde als waarnemend Luitenant der Chinezen, terwijl de werkelijke functionaris, de bezoldigde Luitenant Ban The, zich uit de zaken verkoos terug te trekken, om een ambtelooz leven te gaan leiden.

„Wanneer ik wil.”

„Hoe dat?”

„Ik weet den weg, dien hij gaat hier langs, en ik laat mij vinden of niet, zooals ik lust heb.”

„Hij vertelt je zeker wel, dat je mooi bent? De jonge heeren doen dat zoo gaarne.”

Marie glimlachte plotseling heel gelukkig.

„Zeker. Dat zeggen ze allemaal. Maar Despini zegt het zoo aardig. Hij heeft zulke mooie woorden en zoo'n zachte stem.”

„Dat is er dus wel een van de zeer goeden?”

„Hij is goed.”

„Heeft hij je ook wel eens over trouwen gesproken?”

Marie trok de lippen op en zeide met een gering-schattend schouderophalen:

„Ach, daarover willen die mannen nooit spreken — omdat ik arm ben — en mijn moeder . . . Maar het kan mij niet schelen. Vader zegt, niet trouwen is beter. Jezus is nooit getrouwd, en de Apostel Paulus leert het ook.”

Maleen wachtte zich wel, te vragen, waarom zij dan juist van Ralf Krome verwacht en verlangd had, dat hij met haar trouwen zou. Zij wilde dit punt liever niet weer aanroeren. De herinnering daaraan zou de ongewone vertrouwelijkheid terstond weer verbannen hebben.

Zij vroeg slechts:

„Je wilt dus ongehuwd blijven?”

Marie haalde weer de schouders op:

(Wordt vervolgd).

Maar onze Tjong Ah Yong, zooals toen algemeen zijn naam luidde, zag er geen bezwaar in, zonder dadelijke belooning te gaan werken.

Hij was bij de Europeanen zeer populair en is dat sedert ook altijd gebleven, getuige de jaar op jaar drukker bezochte nieuwjaarsrecepties. In latere jaren behoefde hij zich niet meer zoo in alle zaken te mengen, doch destijds was hij de raadgever, de tusschenpersoon, de vredestichter, de oplosser van alle kwestieën.

Niemand sprak ooit in ongunstigen zin over hem, allen, ambtenaren zoowel als particulieren, waren ingenomen met den buitengewoon behulpzamen man en den degelijken Chineeschen ambtenaar.

Tjong Ah Yong ging er een equipage op nahouden, destijds een bijzonder evenement in Medan, waar alleen de zeer hooge autoriteiten, civiel en particulier, zich die weelde konden veroorloven. Een zeer gewone wagenverhuurderij als b.v. te Batavia vele waren, kon te Medan niet bestaan, kon niet renderen, ook al door de honderden karretjes die de plaats doorkruisten, met een vrachttarief van tien cents.

Als er nu eene officieele of andere groote receptie plaats vond, of wel een opvoering of bal in de Sociëteit, dames in groot toilet zouden verschijnen, was Leiden in nood. Dan liep het storm naar den Luitenant, om van zijn rijtuig gebruik te mogen maken en hij knikte dan steeds glimlachend: ja. Zoo was dat rijtuig dan ook den geheelen avond en nacht in de weer, om bezoekers en bezoekers uit en te huis te brengen.

Die behulpzaamheid heeft jarenlang geduurd, tot langzamerhand het rijtuigmonopolie verdween, daar voor en na meerdere rijtuigen van Java en Singapore werden aangevoerd, rijtuig-ateliers ter plaatse werden opgericht en ook vele americanen in den handel kwamen. Thans ziet men hoogst zelden de inmiddels veel schitterender equipages van majoor en kapitein door anderen gebruiken daar er nu minder aanleiding bestaat om te vragen, doch geschiedt het soms nog, dan zijn de eigenaren met de grootste hoffelijkheid onmiddellijk bereid er in toe te stemmen.

Na verloop van eenige jaren was de populariteit van den titularen Luitenant meer en meer gestegen, vooral door zijne groote bescheidenheid, die hem vele vrienden bezorgde. Of die laatste echter steeds geheel belangeloos waren, moet ik wel betwijfelen. Op zekeren morgen zat ik met den Luitenant ten zijnen huize — toen nog zeer min en klein — een weinig intiem te praten, toen mijn oog viel op een Bataviasche kleerkast, die geflankeerd door een paar andere doch minderwaardige, geplaatst was in zijne kleine voorgalerij, zeer ten koste van de geringe ruimte.

Op mijne betuiging van verwondering daarover, liet de luitenant zich ontvallen, natuurlijk met een glimlach: ja, ik kan ze haast niet meer bergen, mijn huis wordt te klein, ik heb er nu reeds een 20-tal en op elke vendutie wil ik gaarne iets koopen, doch om den schijn van opjagerij te vermijden, koop ik dan maar een stuk dat men denkt dat ik erg noodig heb.

Wellicht zal deze of gene lezer wenschen dat ik nu ook over het punt: vendutieën mijne meening zeg. Ik moet dit ronduit weigeren, ter vermindering van misverstand en om een beschuldiging van „calomnie” te voorkomen. Dit uiterst delicate onderwerp biedt te goede gelegenheid om te fantaseeren.

Hoe lang ik ook op Deli was, hoevele vendutieën ik ook mocht bijwonen, nooit is het voorgekomen dat een bewijs te leveren zou zijn van poging tot omkoopding door financieele begunstiging. De wijze waarop groote sommen geboden werden op zaken van luttele waarde, geschiedde steeds in den meest wettigen vorm, zonder eenigen ophef, noch ostentatie, kortom gaf nimmer eenigen grond tot aanstoot.

Het zou dan ook wel een nutteloos en onbegonnen werk zijn maatregelen te verzinnen om vermoedelijke begunstiging te verijdelen; de individueele vrijheid kan men niet aan banden leggen.

De hoofdzaaken tot het vormen eener „moonie” vendutie liggen zoo diep verborgen in 's menschen gemoed, de zakenmenschen betrachten daarover zulk een kiesche en absolute stilzwijgendheid, dat de oningewijden maar besluiten moeten zich niet te gaan verdiepen in een onvruchtbaar zoeken naar de oplossing van het raadsel.

Maar ik wil toch nog even melding maken van een markant geval, door mij ondervonden, waarbij kwestie kwam van het vinden van een draad in den doolhof van berekeningen.

Mijne meening werd eens — nu meer dan 10 jaren geleden — gevraagd over den vermoedelijken afloop van eene te houden residentsvendutie, hoe hoog ik namelijk de opbrengst zou schatten.

Ik antwoordde botweg: 45 mille.

Tot mijn groote verrassing kwam 2 dagen later mijne voorspelling precies uit.

Wat was nu wel de basis mijner berekening geweest? De controleur 1 kl. van Medan had kort te voren 25 mille vendutie gemaakt en de vorige resident, wiens verblijf ter Oostkust korter had geduurd dan de thans vertrekkende, maakte 40 mille.

Daaruit moest m.i. volgen, dat er nu wel een 5 mille meer besteed zou worden. Alzoo een min of meer zeer samengestelde regel van drieën, met ettelijke onbekenden.

Na een paar-jaren apprentissage werd Tjong Ah Yong tot Chineesch officier benoemd. Wederom jaren daarna — de data doen niet ter zake — werd hij kapitein, met twee Luitenanten onder zich. Een dezer was zijn broeder 1) Tjong Ah Fie.

1) Ik spreek hier van broeder, als vertolking van het algemeen woord *soedara*, doch kan niet verklaren of daarbij bedoeld wordt: volle broeder, half broeder of zwager.

In 1897 werden beiden in rang verhoogd, voorloopig wederom titulair en eerst onlangs zijn zij in den effectieven rang van Majoor en Kapitein verheven, onder genot van de daaraan verbonden inkomsten.

Ik mag aannemen dat bij die verschillende rangsverhoogingen en inkomsten bij de Regeering ook wel gewicht in de schaal gelegd zal hebben, de telken drie jaren rijzende verpachtingscijfers ter Oostkust van Sumatra.

Zoo bezwarend, kostbaar en veelal erg teleurstellend de staatsbemoeiingen op Java waren met alles wat het opium debiet betreft en waarbij de smokkelarij zulk een hoofdrol speelt, zoo gemakkelijk, zoo aangenaam en zoo zonder kans op financieel fiasco komen de kolossale bedragen der opiumverpachting ter Oostkust van Sumatra met mathematische zekerheid binnen.

Telken drie jaren wordt te Medan verpachting gehouden en het is dan natuurlijk voor den aftredenden pachter een uiterst kritieke tijd, die zich moet inspannen om te houden wat hij heeft, wil hij geen groote verliezen lijden. Voor het bestuur is het van groot belang, om de financieele kracht van nieuwe gegadigden aan een strenge beoordeeling te onderwerpen, vooral ook om ongewenschte veranderingen in het debiet van opium in een landstreek met ± 350.000 Chineesche koelies te voorkomen.

Een zeer geringe verhooging b. v. van den detail verkoopprijs zou een hoogst gevaarlijke opwinding onder die menschen kunnen te weeg brengen.

Er werd mij eens een staaltje van opium-politiek verteld, waarvan ik de verantwoordelijkheid niet kan aanvaarden, doch curiositeitshalve wil ik het hier inlassen, op den voorgrond stellende: Si non è vero, è ben trovato.

De maandelijksche pacht som door den pachter te voldoen bedroeg f 140.000. Het contract was bijna beëindigd en nieuwe inschrijvingen waren aanstaande. Bekend was het dat die som vrijwel een maximum was, omdat daarboven de kansen op winst zeer precair werden.

Een nieuweling, bekend zeer rijke Chinees, verscheen bij de verpachting op het toneel, het zou dus geweldig gaan spannen.

Toen de briefjes geopend werden, bleken de twee hoogste inschrijvers beide f 150.000 geboden te hebben. Nu volgde een echt Amerikaansche strijd tusschen de twee rivalen, er werd opgeboden, soms met 5 mille tegelijk, tot ten slotte de nieuweling zich geslagen achtte, daar de oude pachter steeds meer bood, tot eindelijk het bod f 180.000 luidde.

Voorloopig werd de pacht dus gegund aan den hoogsten bieder, den ouden pachter.

Zie zoo, dat was voor hem een geruststelling, de geduchte vijand was van de baan, uit het veld geslagen.

Alsnu moest nog de hooge regeering de toewijzing sanctioneeren. Maar deze was minder ingenomen met dat opdrijven, het kon wel eens zijn: het slachten van de kip met de gouden eieren. Daarom besloot zij, door de bevoegde adviseurs voorgelicht, de pacht som terug te brengen tot f 150.000, zijnde de vermeerdering van 10 mille per maand reeds vrij bevredigend.

Dit verhaal zou zeer curieus wezen, als het waar was, om de gevolgtrekkingen die er uit te maken zouden zijn.

Om terug te komen op onzen Majoor, men gunde hem steeds van harte den stijgenden voorspoed, de bewijzen van sympathie ontbraken niet, en vooral kon men dat ontwaren op bovenbedoelde nieuwjaarsreceptieën.

De geheele woning is dan voor het bezoekend publiek opengesteld, dat zich kan vergapen aan de rijke inrichting, de echt Chineesche geborduurde behangzels, schitterende gouden spreukborden, fijn gelakte meubelen, enz. enz. Onderwijl speelt vóór op het erf het Medansche muziekkorps, is er een elektrische illuminatie en de geheele straat vervuld met het geknal en de rook van overvloedig vuurwerk.

Drie jaren geleden heeft de majoor een nieuwe woning betrokken en het laat zich aanzien, dat hij daarin zijn verdere leven zou slijten. De ligging is nu aan de hoofdstraat van Medan, een plek, lang begeerd en eindelijk verkregen.

Dit huis moet hem nu wel het ideaal teruggeven zijner zoo lang gekoesterde wenschen en op zijn heen en weer reizen naar China — met officieel verlof — moeten de lang overdachte bouwplannen wel zijn gerijpt. Het is geheel gelijkvloers, zonder verdieping, een sieraad van echt Chineesche bouwde, van welbehagen, rust en huiselijk gemak.

De oudste zoon van den majoor schijnt een veel belovend aanstaand opvolger van zijn geachten vader te zullen worden; zijn gunstig voorkomen en uiterlijk doen veel verwachten.

Zoo ooit iemand, dan mag de majoor thans zeggen: my house is my castle.

Over den kapitein der Chineezen Tjong A Fie kan ik korter zijn. Zijn opkomst en zijn voorspoed hielden gelijken tred met die zijns broeders, behoudens het rangverschil.

Zijn pad was van den beginne af meer aangewezen en geëffend. Men beweert dat deze jongere broeder meer vooruitstrevend en meer ondernemend is dan de oudere. Ik kan daarover niet oordeelen, mijne beschouwingen berusten op een uiterlijk waarnemen, het is zeer moeielijk een juist beeld te slaan in het Chineesche karakter, als men er weinig mede in aanraking is geweest.

Hoe het evenwel ook zij, de jongere heeft op gelijke wijze rang, aanzien en fortuin verkregen, terwijl het publiek hem ook genegen is.

Ook zijn welstand is ontsproten uit den onuitputtelijken goudmijn van Deli, waar Europeesche energie, vlijt en volharding al zoo menig kapitalist heeft gevormd.

De kapitein heeft zich te Medan, ook in de hoofdstraat niet ver van zijn broeder, een huis gehouwd, dat met

recht een paleis mag heeten. Dat huis geeft een duidelijk beeld van verschil in karakter, als men het vergelijkt met het andere, dat van zijn broeder.

Is het een uiterlijk onaanzienlijk, het andere is trotser in opzet en gedaante.

Ofschoon geheel in Chineesche stijl, heeft het een verdieping, een beletage, gewijd aan het recipieëren van Europeanen en daartoe ingericht en gestoffeerd. Een zeer kostbaar concertorgel doet zich daar hooren.

Overigens is de woning breed en diep van aanbouw, met kleine binnenpleinen waar het regenwater wordt opgevangen in steenen kommen, omgeven door hardsteenen trappen.

Op het voorerf pronken twee levensgroote gebeeldhouwde dieren op voetstuk.

Het is een prachtstuk van soliditeit en duurzaamheid zoo door de, uitgezochte meestal uit China aangevoerde materialen, als door de keurige afwerking, in het kort een prachtwerk van weelde en rijkdom, dat ook eeuwen zal kunnen trotseeren.

Laat ik er nog aan toevoegen dat in dat huis de echte Chineesche nijverheid in lakwerk, borduursels en verguldsels valt te bewonderen.

Hiertoe is mijn schets ten einde en druk ik gaarne mijne hoop uit, dat zij een weinig moge meegewerkt hebben tot de juiste waardeering onzer vrienden de Chineezen.

Errata.

Koloniaal Weekblad n°. 46.

Pag. 7 eerste kolom, 10e regel v. onderen, staat: de Medan moet zijn: Medan.
id. tweede id., 13e id. v. boven, staat: klein inheemsch moet zijn: kleine inheemsche.
id. id. id., 17e id. v. boven, staat: dan moet zijn daar.
id. id. id., 38e id. id., staat: spreekborden moet zijn: spreukborden.

Koloniaal Weekblad n°. 47.

Pag. 5 eerste kolom, 2e regel van boven, staat: gedehspunt moet zijn: punt.
id. derde id., 14e id. id. onderen, staat: moest moet zijn: moet.
id. id. id., 8e id. id. id., staat: ongunstigen moet zijn: ongunstige.
Pag. 6 eerste kolom, 19e regel v. boven, staat: zielenleven moet zijn: zieleleven.
id. id. id., 21e id. v. boven, staat: onbeschaamdheid moet zijn: onbeschaafdheid.
id. id. 25e en 26e regel v. boven, staat: fox elemens in deserto moet zijn: Vox elemens in deserto, derhalve geen: huilende hond bij het dessert, maar: de stem eens roependen in de woestijn. v. S. t. B.

Van Vreemde Koloniën.

Abaca in de Philippijnen. De heer W. C. Welborn, directeur voor den landbouw in de Philippijnen, heeft in den vrijen tijd, dien zijn diensten hem blijkbaar lieten, zich onledig gehouden met het zoeken naar eene verbeterde machine voor het onttrekken der vezelstof aan de abaca en schijnt daarin te zijn geslaagd. Eene Maatschappij is ten minste te Manila opgericht met een kapitaal van 1.200.000 pesos met het doel om de uitvinding van den heer Welborn te exploiteeren door de aan te maken machines te verhuren aan ondernemingen, die zich op de abaca-cultuur toeleggen. Daar Manila de hoofdstad eener amerikaansche kolonie is, waar alles anders moet wezen dan elders, kan het geen verwondering baren den hoofdambtenaar Welborn te zien optreden als voorzitter dier Maatschappij, welke belangen zich nu natuurlijk bij het hoofd van den betrokken dienst in goede handen bevinden.

Aan een artikel door den heer Welborn in de *Minilla Times* gesteld, ontleenen wij, dat het in de bedoeling ligt, de abaca-cultuur op groote schaal aan te moedigen door de oprichting van groote ondernemingen in de vlakten, waar de cultuur wanneer slechts aan behoorlijke irrigatie wordt gedacht met succes zal zijn ter hand te nemen:

„Het zal interessant zijn, zegt de heer W., om eens na te gaan of de halfwilde inlandsehe planter met zijn enkele strookjes abaca in de bergen en met zijne primitieve werkwijze bij de ontvezeling de concurrentie zal volhouden tegen de groote ondernemingen in de vlakten, dan wel van zijne bergen afdalen om als arbeider op die ondernemingen te werken.”

Het interessante van het geval zal voor den heer Welborn en consorten natuurlijk wezen dat de volks-cultuur wordt platgedrukt. Van die amerikaansche democratie, zoo dikwijls ten voorbeeld gesteld aan anderen door luitjes, die geen greintje benul hebben van wat die democratie in de Philippijnen uitvoert, moet je 't toch maar hebben.

Natuurlijk moet evenwel aan 't zaakje een humanitair kantje geslepen worden. De oude primitieve ontvezelingsmethode was zoo bezwarend en gevaarlijk, dat tal van gebreken en verwondingen onder de arbeiders daarvan het gevolg waren. De machine-Welborn, die om de hooge kosten alleen door kapitaal-krachtige

grote ondernemingen kan worden benut, levert het werk van 50 tot 100 arbeiders, en doet dit zoo gemakkelijk en netjes, dat terwijl bij de oude werkwijze ongeveer 60 pct. van de vezelstof verloren ging, nu nog slechts op een verlies van 20 pct. behoef te worden gerekend.

Interessant is wat de heer W. aan de *Manila Times* mededeelde omtrent proeven met het kweken van abaca uit zaad, door het Bureau van den landbouw genomen.

De gewone tot nu toe gevolgde manier om eene abacaplantage aan te leggen was de volgende:

Men kapte een strook boschgrond schoon, maakte van het geheel een reuzenvuurtje en liet de zware, niet door het vuur verteerde stammen liggen, waartusschen dan zonder eenige regelmaat abaca-spruiten of oude abaca-struiken in den grond werden geplant, zoo ongeveer 600 op den akker. Twee of drie jaren lang werd dan in de plantage gewied, maar na den eersten oogst, die dan in veel, daar de eerstgeplante boomen dan rijp waren om te worden gekapt, terwijl zes tot achtien uitspruitsels per boom voor de voortplanting zorgden, werd niets meer aan de wildernis gedaan, dan van tijd tot tijd de daartoe geschikte boomen om te kappen. Zoo verzekerde men zich gedurende vijftien tot veertig jaren van een steeds voortdurende oogst van abaca.

De jonge abacaspruiten zijn evenwel voor nieuwe ondernemingen niet of slechts moeilijk en tegen hooge kosten verkrijgbaar. Van nog jonge aanplantingen als die in Davao op Mindanao staat men ongaarne de jonge spruiten af — men zegt dat het onttrekken van die spruiten aan de aanplanting, voor dat deze rijp is voor den oogst schadelijk werkt. Van oudere aanplantingen op Luzon en elders zou men het benodigde plantmateriaal kunnen betrekken, wanneer het amerikaansche bestuur wat minder voor de verfraaiing van Manilla en andere minder nuttige zaken, als de amerikanisering der Filipinos door een stelletje van zoowat duizend amerikaansche onderwijzers, en vooral wat minder aan amerikaansche ambtenaren had besteed (waarvan er zoo ongeveer een 4000 in de kolonie zijn — naar rato van de bevolking zouden wij er in Nederlandsch-Indië dan ongeveer een 22000 op na moeten houden) en niet bij zulke verkwesting van de lokale financiën al wat nog aan bruikbare wegen uit den spaanschen tijd voorhanden was had laten vervallen.

Een directeur van den landbouw, die zelf bij de abaca-cultuur geïnteresseerd is, moet evenwel rekening houden met den toestand van het verkeerswezen, zooals dit onder amerikaansche bestuur is verworden en met niet minder belangstelling dan de onze volgt de heer W. den stand der proeven met zaailingen te Manilla genomen.

De zaailingen waren al een paar maanden oud en stonden er goed voor, zoodat verwacht werd dat zij in een jaar tijds evenver zouden zijn gevorderd als de voor uitplanten geschikte spruiten. Is dit zoo dan wordt de zaak van het op touw zetten eener nieuwe abaca-aanplanting heel wat gemakkelijker.

Het voor den aanplant in gereedheid brengen van een eenigszins groote uitgestrektheid kost minstens een jaar tijd. Men kan dan beginnen eerst een kleine strook schoon te maken als kweekbedden voor den aanplant — 1 akker zaailingen zou het materiaal voor de beplanting van 100 akkers leveren.

Slaagt deze proef met de zaailingen dan zou er wellicht nog kijk op wezen om de proeven met de abaca-cultuur elders te hervatten.

Stroo van Christophinen. De heer Manès, met eene zending naar Guadeloupe belast, vestigt de aandacht van het bestuur dezer kolonie op een product, waarvan groote hoeveelheden zouden kunnen worden uitgevoerd.

Op de hoogten van het eiland Guadeloupe komen de Christophinen (*Yechium edule*) veelvuldig voor. De vruchten dezer plant worden reeds gegeten. Maar thans blijkt dat van den stam eene soort stroo kan worden getrokken, waarvan professor Jumelle te Marseille mededeelt, dat het, zilverwit, op Réunion veel gebruikt wordt voor de vervaardiging van dameshoeden en fantasie-artikelen.

De plant groeit op Guadeloupe zóó welig, dat men op enkele plaatsen er toe moest overgaan, haar uitteroeien, wijl zij den koffiëaanplant dreigde te verstikken. De heer Manès stelt nu voor de plant aan de boorden van ravijnen te cultiveren, waar zij geen andere cultivatoes kunnen hinderen en zich zelve door het zaad der afgevalen vruchten kunnen vermenigvuldigen.

Het stroo wordt verkregen door de overlangs doorsneden geleidingen van den stam in zeepwater te weeken, waarna de goed doorweekte stukken met een niet te scherp mes aan beide zijden worden afgeschraapt. Weldra komt dan de verscheidene centimeters breede strooband te voorschijn, die met een weinig zorg geheel gaaf kan worden verkregen, waarna men hem in de zon kan laten drogen.

Tout comme chez. In de *Straits Budget* troffen wij een artikel aan over de verwachte komst te Singapore van twee chineesche mandarijnen, belast met de inspectie der particuliere chineesche scholen aldaar. Het blad vond het zaakje ietwat verdacht en ried het bestuur aan toezicht te houden op het doen en laten der heeren, en te zien of het hun niet om wat anders te doen was, dan om het onderwijs op die scholen zoo in te richten, dat het zoo aansluit bij dat aan de scholen voor meer uitgebreid onderwijs in China op te richten.

In een ingezonden schrijven werd aan het Straitsblad door een chineeschen lezer beduid, dat de particuliere chineesche scholen geheel door Chineezzen werden onderhouden zonder een cent subsidie van het bestuur, en het

den Chineezzen dus wel vrij stond de scholen te laten inspecteeren door wie zij dat verkozen. Dezelfde reden, die ook voor de inspectie der particuliere chineesche scholen in Nederlandsch-Indië door chineesche mandarijnen opgaat.

Engelschen en Japs. Het kan verkeeren, zei Brederoo. Typisch vindt men dit gezegde geïllustreerd in de houding van sommige Engelschen voor, tijdens en na den russisch-japanschen oorlog. Te Singapore was men één en al enthousiasme voor het verbond tusschen Engeland en Japan, en toen de beide nieuwe japansche kruisers, even vóór het begin van den oorlog uit Engeland vertrokken, goed en wel de reede voor Singapore bereikten, ging hier een zucht van verlichting op. Ook verder tijdens den oorlog, ging bij elke nieuwe overwinning der Japanners één kreet van vreugde op in het britsch emporium aan den ingang der Straat van Malakka. En nu?

Men ziet daar in welk een gevaarlijk concurrent Engeland zich daar voor zijn handel op den hals gehaald heeft en de *Straits Times* laat geen gelegenheid onbenut om van haar veranderde gezindheid te doen blijken, waartoe, het moet gezegd worden, wel eens aanleiding wordt gegeven.

Zoo kreeg het blad van een Japanner te Foesan in Korea het verzoek om toezending van prentbriefkaarten, postzegels en zoo meer van de Straits in ruil voor hetzelfde van Korea en Japan:

„Wij in Japan en Korea zijn zeer trotsch op het verbond met de Settlements en slaan met belangstelling haar vorderingen en welvaren gade”, schreef de man genadiglijk.

„Zoo'n impertinente Jap”, schreef het blad boven het in zijne kolommen opgenomen stuk.

Indiërs in Engeland. De *Times* wijdde een hoofd-artikel aan dit onderwerp, waarin het blad er op wijst, hoe geheel verschillend de ontvangst der inlandische jongelieden, die uit Engelsch-Indië komen om hunne opvoeding in Engeland te voltooien, heden is bij vroeger vergeleken.

Een dertig tot veertig jaren geleden, toen diergelijke leergierigen tot de uitzonderingen behoorden, slechts een enkele zich tot den verren tocht opmaakte, werden die enkelingen in Engeland met de meeste gastvrijheid opgenomen in tal van kringen, welke anders niet voor den eerste den beste openstaan. Die jongelieden vonden daar een vriendelijk onthaal, dat hun voor hunne vorming naast de eigenlijke studiën zeer wel te stade kwam. Zoo verhaalt het City blad van een inlander, die met den *la vrate* Tennyson in dezelfde kringen verkeerende het zoo ver in de edele dichtkunst had gebracht, dat Tennyson zelf op 'n keer, toen z'n bewonderaar een eigen-gemaakt vers voordroeg, uitriep: „Zoo men nu niet zeggen, dat de verzen van mij waren?” Dit alleen maar als voorbeeld aangehaald, om te doen uitkomen wien zich toen ter tijd voor de vreemde gasten al zoo interesseerden. En nu?

Het nieuwtje is er van af, en er komen er zoovelen, dat men de luitjes in hoofdzaak hun eigen gangetje laat gaan, dat veelal daarop neerkomt, dat ze bij elkaar zitten te hokken of in minder gewenscht gezelschap hunne verstrooiingen zoeken.

Wel zijn er te Londen drie instellingen, die zich het lot der Indiërs aantrekken, maar de fondsen, waarover zij beschikken en het ledental is zoo gering, dat daarvan niet veel kan worden verwacht.

Die instellingen zijn de Northbrooke Society, de National Indian Association en de M. A. O. College, Aligarh, Association, de laatste blijkbaar voor Mohamedanen in het bijzonder.

„Er zullen schreef de *Times*, naar aanleiding van het slepend bestaan dier instellingen — te Londen zeker wel vele engelsche mannen en vrouwen zijn, die gaarne er toe zouden willen bijdragen het werk te steunen, dat beoogt om aan deze indische gasten een beter begrip te geven van het engelsche leven en karakter, te maken dat zij met meer vriendschappelijke gevoelens voor Engeland en de Engelschen huiswaarts keeren dan zij op het oogenblik koesteren. Geldelijke bijdragen zouden aan die instellingen natuurlijk welkom zijn, maar meer nog waarschijnlijk de namen van personen, genegen hun huis open te stellen voor een zeker aantal van deze jongelieden en zichzelf te interesseeren voor dezer welvaren.”

Zou men ook ten onzent niet meer nog dan thans in dien geest werkzaam kunnen zijn?

Drie belangrijke concessien in Belgisch Congo. De Congo-Staat is weer den weg der groote Maatschappijen opgegaan voor de exploitatie van zijn domein door het verleen van drie reuzenconcessien.

Aan een Amerikaansche Maatschappij, de American Congo-Co. is de exploitatie van caoutchouc op een uitgestrektheid van één millioen hectaren toegestaan, zoodat deze concessie ongeveer het één-derde van de oppervlakte van heel België beslaat.

Een tweede Maatschappij zag zich het recht toegekend om op een oppervlakte van vier millioen hectaren, grooter dus dan heel België inneemt, mijnbouwkundige onderzoekingen in te stellen. Dit onderzoek zal plaats hebben door Amerikaansche prospectors, aan wie een zeker aantal der te ontdekken mijnen zal worden toegewezen. De exploitatie der door hen ontdekte mijnen, heeft plaats door de betrokken Maatschappij, waaraan tevens de bosch-exploitatie op hare concessie-terreinen is toegestaan.

Een derde concessie is die voor aanleg en exploitatie eener 18000 kilometers lange spoorlijn, die Katanga met den Boven-Congo moet verbinden. Katanga is rijk aan mineralen, waarvan de ontginning reeds jaren tevoren aan een engelsch-belgisch consortium is toegestaan. Hier bestaat nu het plan eene lijn aan te leggen, die in

Portugeesch Angola haar eindpunt aan de kust zou vinden. De nieuw geconcessioneerde lijn moet voorkomen dat heel het producten-vervoer van Katanga naar Angola zou worden afgeleid. Aan de met aanleg en exploitatie dezer lijn belaste Maatschappij is tevens het recht verleend mijnbouwkundige onderzoekingen te doen in Boven-Kassai.

A qui la faute? Ten vorigen jare werd in Laos een onderzoekingsreiziger, Odendhal, door de Moïs vermoord. De daders zijn nu gevat en ook de aanstoker, een vuurpriester. Wat blijkt nu evenwel? De vermoorde had gehoord van een heilig zwaard, dat aan niemand mocht worden vertoond, wilde men niet de grootste rampen over land en volk brengen. Odendhal stond er evenwel op, dat men hem het zwaard liet zien, en teekende daarmee blijkbaar het eigen doodvonnis, dat door de Moïs aan hem werd voltrokken ongetwijfeld, naar hun geloof, om het land en zichzelf voor rampen te bewaren. Wie was hier de schuldige?

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Weekblad voor Indië. 1906. No. 26.

In Memoriam: L. A. Arends (met portret), door M. van Geuns. — De Bali-expeditie in woord en beeld (met foto's). — Correspondentie van Bali: Uit Tabanan (met teekeningen). — Militaire causerien: Dansoe-Dansoe in de Marechaussée-kazerne, door Lem. — Van de Semarangsche races (met foto's). — Indische indrukken, door Carlo.

Tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap van K. en W. Dl. 48. Afl. 6.

Iets over de munten van Bandjarmasin en Maloeke, door J. P. Moquette (met platen). — Kémali, Pantang en Réboe bij de Karo-Bataks, door J. E. Neumann. — De Asoera in de Doerga-voorstelling van de Hindoe-beeldhouwkunst op Java, door J. Knebel. — Legendes over de plaatsen van vereering (poerdèn) de plaatsen waar offers gebracht worden (panjadranan), de plaatsen waar geloften worden gedaan (kahoelan, panadaran) of waar men zich afzondert om eene openbaring te ontvangen (panépèn) in het Regentschap Madioen. Uit het Javaansch naverteld, door J. Knebel.

Teysmannia. 1906. Afl. 10.

Kamfer, door H. J. Wigman. — Amerikaansche opvattingen over de vruchtbaarheid van den grond, door E. C. Julius Mohr. — De cultuur van Para-caoutchouc, door J. P. A. — Verslag over de tentoonstelling te Singapore op 16—18 Aug. 1906, uitgebracht aan den Directeur van Landbouw, door J. Pit en A. W. K. de Jong. — Een proeftuin voor selectie bij Liberia-koffie, door Treub. — Het beboud van kiemvermogen bij *Ficus elastica* zaden, door J. Pit. — Een goede methode tot bestrijding van *Pestalozzia palmarum* bij den cocospalm door Dr. Ch. Bernard.

De Indische Mercur. 17 November 1906.

De Inlandsche geneesmiddelen der Maleiers. — De caoutchouc-exploitatie in de Amazonen-vallei, door A. H. Berkhout. — Nog iets over sisal-cultuur. — Uitvoer van Java. — Uit Consulaire Verslagen. Bombay (vervolg). — Verslagen van Maatschappijen. — *Technisch Bijvoegsel.*

De Rijnsche Zending. 1906. No. 3.

Tweemaal naar Oeloean (bij het Toba-meer) door J. H. Meerwaldt. — Si Piak (bij het Toba-meer), door Id. — Boenga Bondar, door Schütz. — Borneo. Bericht van K. Hendrich te Beto. — Korte mededeelingen omtrent de reis van zendeling Braches naar Miri en Kahajan.

Om uit te knippen.

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende.....
 wonende te..... wensch
 donateur-trice..... te worden der Vereeniging Oost
 lid.....
 en West tegen een jaarlijksche contributie
 van f.....
 den..... 190.....
 Straat of gracht.....
 Handteekening.....

Te zenden aan den Secretaris van het Hoofd-bestuur:

L. P. F. SCHIMPF.

Theresiastraat 8. Den Haag.

F. VORST,
Handel in Comestibles.
Prinsestraat 103. - Noordeinde 155.
Vraag speciale prijscourant van
INDISCHE INGREDIENTEN
voor de Rijsttafel.
Steeds voorhanden prachtige gróve
Japan-, Java- en Bassin Rijst,
Witte en Zwarte Ketan.
TELEPHOON 2785.

Restaurant **KNAPPSTEIN**
Vlamingstr. 15-17. Tel. 2479. Den Haag
Plats du Jour à 50 ct.
Diners à f 0.80, f 1.20 en f 2.—
A la Carte tegelijk tegen matige prijzen.
Van 1888 tot 1902 Chef-Kok,
Rest. Riche, alhier.

Heeren Rokers!
Bijzonder aanbevolen het merk
CONSULADO
een zeer geurige 3 cts. Sigaar
A. G. AUDIER, Prinsestraat 134,
hoek NOORDWAL.
De Goedkope Winkel van
H. DE LA COURT.
Chemische producten,
Borstelwaren, Sponsen, Zeemleder,
TOT DE LAAGSTE PRIJS.
Heemsterhuisstraat 283.

W. PAULUSSEN.
Drogist, **SPUI 156a**
recht over de St. Jacobstraat.
GOEDKOOPSTE en SOLIEDSTE adres
voor Parijzer Gummi- en Verbandartikelen.

Koninklijke Brood- en Beschuifabriek. LENSVELT NICOLA,
DEN HAAG, Telefoon No. 2531. VEENESTRAAT 23.
LUNCHEON ROOM.
Haagsche Beschuif.

AGUILAR'S Port-, Sherry- en Madeirawijnen
zijn alom bekend.
VRAAGT PRIJSCOURANT.
Hoofdkantoor Heerengracht 3, DEN HAAG. Telefoon Interc. 264.
Bijkantoor: Batavia, **B. DE BAS & Co.**

H. VAN ROOY,
Amerikaansch- en Fransch Schoeisel
Bankastraat 41, Den Haag,
naast de Melkruichting „DE SIERKAN“.

A. KREIJMBORG & Co.
HOFLEVERANCIERS. — AMSTERDAM.
Huis van den Eersten Rang
LEIDSCHESTRAAT hoek Heerengr. Teleph. 3200.

Modernste inrichting voor **Heeren-,
Jongheeren- en Kinderkleding,**
gemaakt en naar maat.
Aan de afdeling Kleding naar Maat zijn verbonden:
1 Professor de Coupe en 10 Coupeurs met assistenten.
Coupe Systeme Americain

Uitrustingen voor de Indiën.

Uniformen, Gala- en Automobielkleding, Ambtsgewaden; waterdichte stoffen voor Jacht- en Sportkleding.

Parterre: Heerenkleding;
1^e Etage: Kleding naar Maat; 2^e Etage: Kinder- en Jongheerenkleding.

H. v. DOOREN & Cie.
MODES.

DEN HAAG. SCHEVENINGEN. AMSTERDAM.
5 Hoogstraat. 11 Oranjegalerij. 24 Leidschestr.

Huishoudkarntjes

worden met veel succes ook in de Koloniën gebruikt, zijn zeer geschikt voor het maken van versche karnemelk, slagroom en het klutsen van eieren. Aanbevelend.

Riviermarkt 9, den Haag.
Landbouwkantoor, M. J. SPRUYT.

BUITENLANDSCHE COIFFEUSE

biedt zich aan voor Kappen aan huis.
Specialiteit in Fransche Coiffure Ondulation Marcel.

E. SCHLEIDEN,
1^e v. d. Boschstraat 145.

J. F. HANSEN, Mr. Smid.
MAGAZIJN van
Baden, Geysers, Haarden, Kachels en Fornuizen.
GASORNAMENTEN,
Huishoudelijke Artikelen.
KEPPLERSTRAAT hoek Regentesselaan,
'S-GRAVENHAGE.

NIEUW
Malthusianisme.
Damesdeskundige.
MEVROUW ADRIAAN
Regentesselaan 362,
einde halte lijn 5.
Consult dagelijks, Zondags
op verzoek.

ELITE SHOES H. HESSELS & ZOOM

Importeurs van

Amerikaansch Schoeisel
Schoeisel voor Indië

Piet Heinstraat 117

Maat- en Reparatie-Ateliers

Vos in Tuinstraat 4
tegenover „Hotel des Indes“

Onderwijs en Opvoeding.

Ondergeteekende, biedt een liefderijk tehuis en goede opvoeding aan voor schoolgaande kinderen, die hunne ouders tijdelijk moeten verlaten, om onderwijs in Holland te genieten, te Kampen, een stad bekend door hare goede inrichtingen van onderwijs.

Adres: **A. VAN DER KUIJP,**
34 IJsselkade, Kampen.

„ADLER“ Schrijfmachine.

Onmiddellijk, volkomen en blijvend zichtbaar schrift, groote doorslagkracht om tot 15-20 doorslagen tegelijk met het origineel te maken.

Bijzondere eenvoud in constructie, voorzien van alle denkbare voordeelen. Voor Indië de meest gewilde machine.

Hoogste onderscheiding Gouden Medaille, Tentoonstelling van Gemeente-Administratie, gehouden te Amsterdam, Sept. 1906.

Imp.-Exp.: **B. J. RUBENS & Co.,**
Amsterdam, 11 Nic. Witsenkade.
Telefoon 1923.

G. J. HEEMSKERK

OBRECHTSTRAAT 198 hoek REINKENSTRAAT.
Telefoon 3641.

Van af heden verkrijgbaar de Koffie en Thee der Firma de Wed **VAN NELLE** te Rotterdam.

Koffieprijsen p. ½ K.G.	Theeprijsen p. ½ K.G.
Rood merk . . . 60 cts.	Gebroken N ^o . 1 t 1.50
Zwart " . . . 54 "	Afternoon tea. " 1.25
Groen " . . . 52 "	Zuivere theëen " 1.00
Paarsch. . . 50 "	" " " 0.80
Ook verkrijgbaar	" " " 0.65
Alex Meier Koffie	Thueré Thee
prijzen 57½, 67½, 80 ct.	f 1.50, 1.25, 1.00, 0.80

Aanbevelend, **G. J. HEEMSKERK.**

Ch. F. RIJKEN & Co.

Vleugels, Piano's, Orgels.
Verhuren, Stemmen, Repareeren
NIEUWSTRAAT No. 26.

Toko Bahroc,

Van Kinsbergenstraat 126.

DEN HAAG.

SPECIAL ADRES voor
Versche Boemboc-Boemboc, Kroepoeks,
Petis Ikan, Potis Oedang,
Diverse Zuivere Siropen.
SAMBALANS Dodol en Wadjieck,
import Grieksche Muskaat Wijn, enz.
Verzending Binnen- en Buitenland.
Billijke vaste prijzen.

Aanbevelend,
W. BARNAS.

J. J. REESER.

Meubeleering,
Behangerij, Stoffeerderij.
Piet Heinstraat 116. Elandstraat 76 en 86.
Telefoon 1740.

JAN MESKER & Co.

Prins Hendrikstraat No. 48.

Complete Meubeleering van Huizen
in koop en in huur.

VERHUIZINGEN EN TRANSPORTEN.

TELEFOON No. 3983.

AUG. SAVELKOUL.

Voorheen **J. VAXELAIRE & Co.**

AMSTERDAM. — — — — **BATAVIA.**

Singel hoek Heiligeweg.

Rijswijk.

Indische Uitrustingen.

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURAT.